

SPANNING

DE MACHT VAN DE SP

UITGAVE VAN HET WETENSCHAPPELIJK BUREAU VAN DE SP

Verschijnt 11 keer per jaar, jaargang 11, nummer 11, december 2009

DE MACHT VAN DE SP

Al dat folderen, leden werven, buurten, voorstellen doen, actievoeren, campagnevoeren, stukjes schrijven, debatteren, organiseren: levert dat nou nog wat op? Stilzitten is aan de meeste SP'ers niet besteed. Maar waarom doen we het nou allemaal?

Het antwoord dat veel SP'ers zullen geven op die vraag is: omdat we de wereld menselijker en socialer willen maken - of iets dergelijks. Als je de wereld wilt verbeteren, heb je macht nodig. SP'ers houden niet zo van absolute, ongecontroleerde of ondemocratische macht. Maar we gebruiken wel graag de gelegitimeerde mogelijkheden om beleid naar onze hand te zetten. Juist de SP is de partij die erin slaagt om samen met mensen onmacht te veranderen in macht. Dat is het thema van deze Spanning: de macht van de SP.

De macht van lokale SP-afdelingen, of ze nou in het stadsbestuur zitten, 'slechts' in de gemeenteraad of zelfs dat niet, is groter dan je op basis van de getalsmatige verhoudingen zou denken. Sjaak van der Velden loopt in 'Vier jaar lokale SP' langs voorbeelden van wat SP'ers kunnen betekenen voor mensen. Ook internationaal probeert de SP invloed uit te oefenen. Tiny Kox laat zien in welke internationale organen SP'ers een kritisch geluid laten horen.

Willen we onze macht landelijk doen gelden, dan zullen we moeten samenwerken. Ook al staan de sociaal-democraten van de PvdA nu slechter in de peilingen dan ooit, een samenwerking met hen ligt het meest voor de hand. Dat is lastig, zoals ook Kalle Larsson van onze Zweedse zusterpartij, de Vänsterpartiet (Linkse Partij), aangeeft. Samen met de

groenen en de sociaal-democraten werkt deze partij aan een gezamenlijk links programma om de rechtse regering van haar troon te stoten.

Eendracht maakt macht, en als één ding SP'ers bindt, is het wel de blijvende steun voor het beginselprogramma 'Heel de Mens'. Tiny Kox beschrijft het jaar 1999, waarin tijdens twee congressen de basis werd gelegd voor de ideologische eendracht die de SP sterk maakt. De SP is ideologisch sterk, maar dat betekent niet dat we onpraktisch zijn. We doen alleen mee met verkiezingen als we denken dat we het verschil kunnen maken. In 'Meedoen of niet' komen SP'ers aan het woord die te maken hadden met de hoge eisen die we aan onszelf stellen. En moet je wel meedoen met democratische organen waarvan je vindt dat er veel mis mee is?

Op 21 november waren tienduizenden mensen op de been om te demonstreren tegen de verhoging van de AOW-leeftijd. Paul Ulenbelt analyseert hoe invloedrijk deze manifestaties zijn, en durft te spreken van een historische 21 november. Drie dagen daarvóór deed de SP mee met herindelingsverkiezingen in vijf gemeentes. Vincent Mulder zet de zeer verschillende uitslagen in perspectief.

Socialisten zijn serieuze mensen. Je omgeving socialer en menselijker maken, de wereld veranderen; er moet gewerkt worden. Maar er kan ook gelachen worden. In het Rijke Rooie Leven komt Alexander Cohen aan bod, die zich in 1887 met humor verdedigde tegen de aanklacht dat hij de koning had beledigd.

INHOUD

3	VIER JAAR LOKALE SP
6	OVER DE GRENS
10	SAMEN MET DE SOCIAALDEMOCRATEN, MAAR NIET VAN HARTE
13	1999, ÉÉN JAAR, TWEE CONGRESSSEN
16	MEEDOEN OF NIET
18	EEN HISTORISCHE 21 NOVEMBER
20	HERINDELINGSVERKIEZINGEN
29	HET RIJKE ROOIE LEVEN
24	OPINIE

COLOFON

Spanning wordt uitgegeven door het Wetenschappelijk Bureau van de SP

Een abonnement kost 12 euro per jaar voor SP-leden en 25 euro voor niet-leden. De betaling gaat per incasso.

Abonnementenadministratie

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

Redactieadres

Vijverhofstraat 65
2032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 35
F (010) 243 55 66
E spanning@sp.nl

Redactie

Diederik Olders
Sjaak van der Velden

Redactieraad

Hans van Heijningen
Tiny Kox

Ronald van Raak
Arjan Vliegenthart

Basisontwerp

Thonik en BENG.biz

Vormgeving

Antoni Gracia
Robert de Klerk

Gonnie Sluijs
Chris Versteeg

Foto cover

Diederik Olders

VIER JAAR LOKALE SP

RESULTATEN IN COLLEGE, RAAD EN OP STRAAT

Tekst: Sjaak van der Velden

Bij de verkiezingen van 2006 voor de gemeenteraden behaalde de SP in totaal 345 zetels in 96 gemeenten. Na onderhandelingen traden in twintig van die gemeenten SP-wethouders aan. Niet altijd bleef dat zo; de SP trad bijvoorbeeld uit het college van Leiden omdat de andere partijen in het gemeentebestuur de uitslag van een referendum negeerden, waaruit bleek dat bewoners geen tramlijn door de stad wilden. Dit was voor de Leidense SP een principiële zaak, maar een besluit om er dan mee te stoppen, is nog niet zo eenvoudig. Je kunt immers wat bereiken als je bestuurt. Gelukkig weten SP'ers niet alleen in de gemeenteraad maar ook daarbuiten wat te bereiken.

Al vanaf het aantreden van het eerste socialistische gemeenteraadslid in 1891 hebben socialisten zich afgevraagd wat het nut is van deelname aan de raad of het gemeentebestuur. Die vraag kunnen we ons nu nog steeds stellen; heeft het vele werk dat onze leden in raad of college hebben verricht iets opgeleverd? Hebben zij ervoor gezorgd dat de doelstelling van een rechtvaardiger maatschappij dichterbij is gekomen? Of op zijn minst dat het bereiken van die doelstelling niet verder weg is gekomen? In een rondgang langs een aantal van de minder bekende

SP-gemeenten laten we de afgevaardigden en bestuurders daar aan het woord. Deze keer dus geen Heerlen, Eindhoven, Oss of Nijmegen (die zijn ook aan bod geweest in het zomernummer van de Spanning in 2008 – nog na te lezen via www.sp.nl/nieuws/spanning/200808/), maar SP'ers uit plaatsen waarvan sommige mensen misschien niet eens weten dat ze bestaan.

NIET IN HET COLLEGE WEL IN DE RAAD

SP'ers die in de gemeenteraad zitten, draaien niet aan de bestuurlijke knoppen maar kunnen wel en moeten zelfs het reilen en zeilen van het gemeentebestuur in de gaten houden. Daarnaast kunnen ze zelf initiatieven ontplooiën om hun gemeente socialer te maken.

Hoe ging dat de afgelopen jaren bijvoorbeeld in Alkmaar waar een 5-koppige fractie in de raad het college op de voet volgt? Marianne Dekker is in de gemeenteraadsfractie van de SP het gezicht voor de aanpak van mensenhandel in Alkmaar. Samen met advocaten heeft de SP-fractie ideeën uitgewerkt die inmiddels de kern

vormen van het Alkmaarse beleid tegen mensenhandel. Een beleid dat ook landelijk overgenomen gaat worden. Alkmaar is de enige stad in Nederland die wat dit betreft een integraal beleid voert – de combinatie van het aanpakken van crimineel geld in onroerend goed, het in kaart brengen en arresteren van mensenhandelaren, het aanpakken van pooierboys en het bieden van veiligheid aan de slachtoffers van de mensenhandel, de vrouwen die gedwongen werken in de prostitutie. Marianne Dekker: “We zijn letterlijk bij de meiden langsgaan, om vertrouwen te winnen, informatie te geven en gesprekken met ze aan te gaan. Ze vertelden ons dat wij de eersten waren die hen als mens behandelden. Daar schrokken we heel erg van.” Op initiatief van de SP komt er, in samenwerking met de gemeente, een nieuw centrum waar de vrouwen geholpen worden om weer zelfstandig keuzes te maken en de regie over hun eigen toekomst terug te nemen. Dekker: “Dankzij onze benadering heeft Alkmaar de meest complete aanpak van Nederland. Alkmaar gebruikt de wet-BIBOB, daarmee kan de gemeente criminele ondernemers buiten de deur houden. Alkmaar zorgt voor het welzijn van de vrouwen en heeft zowel de mensenhandel als de overlast voor de meest betrokken buurt in kaart gebracht. Op het ministerie van Justitie worden de ontwikkelingen in Alkmaar met grote interesse gevolgd.”

Door de SP-aanpak, door naar de mensen toe te gaan en

naar ze te luisteren, heeft de SP in Alkmaar de stad socialer gemaakt hoewel ze niet deelneemt aan het gemeentebestuur.

In het Brabantse Dongen valt een soortgelijk verhaal te beluisteren. Marga van Broekhoven, de fractievoorzitter vertelt: “Onze fractie heeft vele alternatieven aangedragen voor een beter beleid in Dongen. Zo hebben wij bereikt dat mensen die de gemeentelijke belastingen niet hoeven te betalen dit voortaan automatisch kwijtgescholden krijgen. Graag hadden we ook nog de armoedegrens opgetrokken naar 120 procent van het minimuminkomen, maar dat heeft de coalitie van PvdA, CDA en VolksPartijDongen tegengehouden. Wel hebben we weten te voorkomen dat de subsidie van het Donghamuseum met 10.000 euro verlaagd werd. Op voorstel van de SP komt er een onderzoek naar asbest in alle schoolgebouwen. We hebben samen met het actiecomité de langsepende kwestie van de stankoverlast door Trobas Ecco op de agenda gezet en nu ook gelijk gekregen. Al vele jaren hameren we op het onrechtvaardige woningtoewijzingsbeleid en daar lijkt nu ook verandering in te komen. En ons voorstel om de belastingheffing meer inkomensafhankelijk te maken door het reinigingsrecht te verlagen en de OZB te verhogen is door het gemeentebestuur overgenomen.”

Uiteraard lukt het vanuit de oppositie niet altijd om een goed resultaat te boeken, maar soms worden de SP-plannen eerst afgewezen om later toch een rol te spelen. Marga van Broekhoven vertelt over de situatie bij het opknappen van een industrieterrein. Het gemeentebestuur had van de Raad toestemming gekregen om daar een bepaald bedrag voor uit te trekken, maar overschreed dat bedrag met ruim een vijfde. “We hebben een voorstel gedaan om dit soort uitgijvers in de toekomst te voorkomen. Ons voorstel was om B&W voortaan elk jaar aan de gemeenteraad een financiële rapportage van alle lopende projecten te laten overleggen. Maar daarvoor heb je een meerderheid in de gemeenteraad nodig. Helaas kreeg ons voorstel alleen steun van de oppositie. Maar zo’n half jaar later zien we wel, dat er striktere afspraken gemaakt zijn op het gemeen-

tehuis over de planning en de interne controle. Dat mogen wij dan toch op ons conto schrijven!”

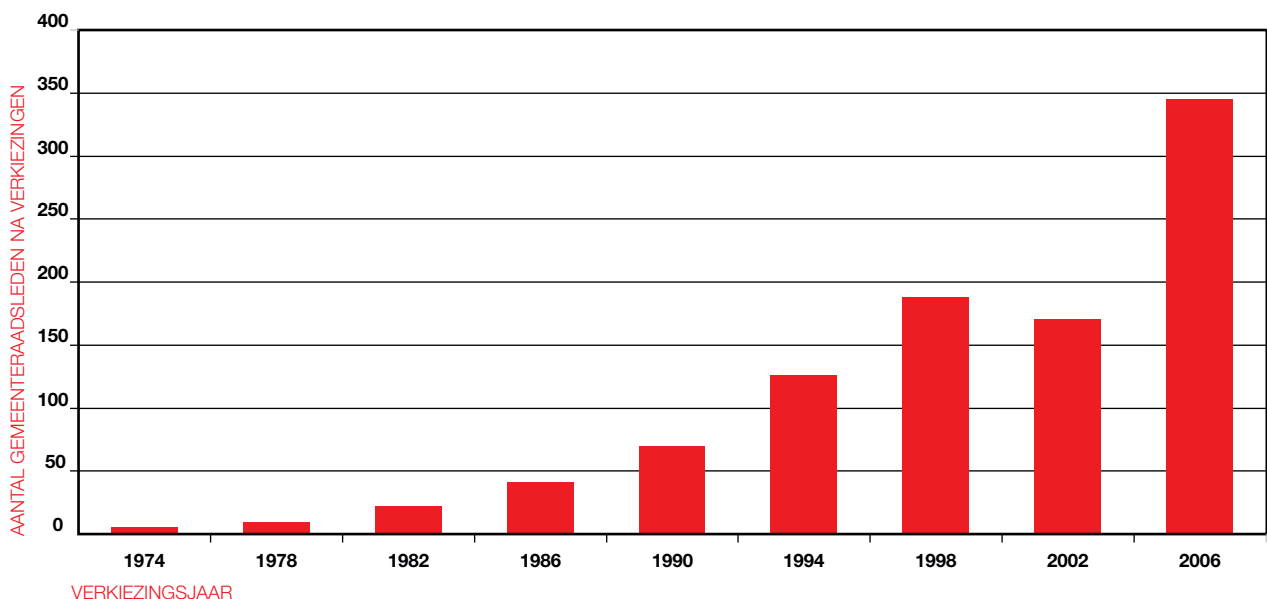
SP'ERS AAN DE KNOPPEN

Een van de door de SP geleverde wethouders, is Jan Burger uit Wijk bij Duurstede. In de afgelopen collegeperiode heeft hij laten zien hoe je bewoners serieus neemt, naar ze luistert en ze vanaf het prille begin van een plan de kans geeft om mee te beslissen. Sloop, nieuwbouw, herstructurering; zonder steun van de betrokkenen neemt de wethouder het plan niet in behandeling.

In de woorden van Jan Burger: “Als je wilt dat mensen zeggenschap hebben over hoe hun buurt er nu en in de toekomst uitziet, dan betrek je ze bij zulke plannen. De omwonenden hebben kennis van zaken over wat er speelt, wat waardevol is en wat echt moet veranderen. En zij zijn het die in de vernieuwde wijk moeten wonen. Niet de wethouder, de projectontwikkelaar, de stedenbouwkundige, of de directeur van de woningcorporatie. Natuurlijk verloopt ook alles in Wijk bij Duurstede niet altijd gladjes en ontstaan er wel eens conflicten, maar ik ben er van overtuigd dat we door onze werkwijze veel minder conflicten hebben en ze ook gemakkelijker oplossen. En als iemand toch schade ondervindt van de plannen is daar planschadevergoeding voor.”

Een andere gemeente waar de SP in het bestuur kwam, was Pekela. Naast de drie leden van de gemeenteraad trad er een SP-wethouder aan, Hennie Hemmes. Terugblikkend is er een hoop om trots op te zijn: de Wmo wordt zo sociaal mogelijk uitgevoerd, het jongerenwerk staat weer hoog op de agenda, er is een pact voor het terugdringen van armoede, er is nu een actief ouderenbeleid, B&W maken zich hard voor een ov-kaart voor mbo'ers, en zeer recent viel het besluit tot de bouw van een onderwijscentrum. Ook Boxtel kent sinds 2006 een SP-wethouder: Ger Wouters. Eric van den Broek, fractievoorzitter van de SP in de gemeenteraad, stelt dat de bestuursverantwoordelijkheid die de SP heeft genomen door een wethouder te leveren goed is bevallen en concrete resultaten voor de Boxtelse gemeenschap heeft opgeleverd. Wouters: “Een

GROEI SP IN GEMEENTERADEN

Linksboven: Marga van Broekhoven. Rij 2: Ger Wouters en Eric van den Broek.
Rij 3: Jan Burger. Rij 4: Hennie Hemmes en Marianne Dekker

sterk verbeterd armoedebeleid en een sociale uitvoering van de Wmo, waardoor ook kwetsbare groepen op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan de samenleving. Verder is de leefbaarheid van een aantal buurten verbeterd. Op initiatief van de SP komen er nu eindelijk concrete maatregelen om de laaggeletterdheid terug te dringen. En een SP-voorstel voor een beter hondenuitlaatteleideid wordt nu grotendeels uitgevoerd, zodat de overlast van hondenpoep minder wordt. Ook is er meer blauw op straat gekomen door de uitbreiding van het aantal buurtagenten en opsporingsambtenaren.” De SP in Boxtel blijft volgens Wouters uitgaan van de menselijke maat en heeft volop ideeën voor de komende tijd: “In deze crisistijd is het belangrijk om de armoedebestrijding, vooral in huishoudens met kinderen, en de sociale uitvoering van de Wmo op peil te houden, en ook te zorgen voor voldoende stageplekken en werkgelegenheid voor jongeren.” Als we de verhalen horen van onze mensen in gemeenten waar een SP’er in het college van Burgemeester en Wethouders zit, dan is duidelijk dat zij daar een bijdrage leveren aan een meer solidaire en gelijkwaardige samenleving.

ALTIJD IN BEWEGING

Er zijn natuurlijk ook nog plaatsen waar de SP niet in het college zit en zelfs niet in de gemeenteraad. Ook daar gaat het werk van onze leden gewoon door. Vanuit de raad controleren of zelf aan de knoppen draaien is belangrijk,

maar als dat niet mogelijk is, dan is er nog genoeg te doen.

Een voorbeeld van een plaats waar de SP de afgelopen periode buiten de raad dingen wist te bereiken, is Zuidplas. In deze samenvoeging van Nieuwerkerk aan den IJssel, Moordrecht en Zevenhuizen-Moerkapelle is de SP in de bres gesprongen voor het behoud van de jaarlijkse Dance Parade. Uit het onderzoek dat de afdeling onder jongeren deed, bleek dat jongeren de Parade heel belangrijk vinden. De gemeente dreigde echter met een verbod. Na protesten en inspraak in de raadscommissie door de SP is de parade toch doorgegaan. SP’ers hielpen zelfs om alles naar tevredenheid te laten verlopen. Inmiddels zijn er herindelingsverkiezingen geweest en heeft de SP-Zuidplas een zetel in de gemeenteraad weten te bemachtigen.

Socialistische partijen die meebesturen, lopen altijd het risico in een valkuil te trappen. De valkuil van het alleen nog maar bezig zijn met bestuurdertje spelen en het contact met de basis te verliezen. Eric van den Broek uit Boxtel gaf een kernachtig antwoord op de vraag of de SP in zijn woonplaats door het pluche veranderd is: “Nee, absoluut niet. Sterker nog: in de afgelopen drie jaar zijn we meer dan ooit de wijken ingegaan en hebben we samen met buurtbewoners diverse acties gevoerd om de leefbaarheid te verbeteren. We zijn niet alleen een betrouwbare coalitiepartner gebleken, maar hebben ook de band met de bevolking kunnen verstevigen. Daar ben ik best trots op!”

OVER DE GRENS

Tekst: Tiny Kox Illustratie: Robert de Klerk

Nederland is geen eiland. Dus wordt er internationaal op allerlei terreinen samengewerkt. Soms bilateraal, rechtstreeks met een ander land, vaak multilateraal, met meerdere landen. In een aantal gevallen wordt er deelgenomen aan internationale organisaties die samen beslissen over bepaalde zaken. De Europese Unie en de NAVO zijn het meest bekend, maar er is meer aan de hand in internationaal verdragsland. Tijd voor een overzicht, dat inzicht geeft welke organisatie wat doet en welke volksvertegenwoordigers er allemaal over de grens aan de slag zijn voor de SP.

EUROPESE UNIE

De Europese Unie (1993) telt op dit moment 27 lidstaten. Die werken zowel intergouvernementeel als – en steeds meer – supranationaal samen. Indien dat laatste het geval is, betekent dit dat de beslissingsbevoegdheid van de nationale lidstaat overgedragen is aan de organen van

de Europese Unie. Er is geen andere regionale organisatie die zoveel 'eigen' macht heeft vergaard. Bij inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon (naar verwachting op 1 januari 2010) verdwijnen nu nog bestaande nationale vetorechten op tientallen terreinen. Verplichte eenstemmigheid wordt beperkt tot enkele gebieden, waaronder het buitenlandse en veiligheidsbeleid van de Unie. Nationale parlementen kunnen na invoering van het verdrag van Lissabon protesteren tegen Europese wetgeving maar dat heeft slechts effect als er een groot aantal medestanders in andere landen georganiseerd wordt.

De EU wordt geleid door een Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders, die de grote lijnen uitzet. De Raad wordt voorgezeten door een vaste president, vanaf 1 januari 2010. In de Raad van (vak-) Ministers worden specifieke besluiten genomen. De Europese Commissie is het dagelijks bestuur van de EU en zetelt in Brussel. De Commissie bestaat uit commissarissen en kan voorstellen doen aan de Raad van Ministers en het Europees Parlement voor bindende richtlijnen en verordeningen voor de hele Unie. Als de Raad van Ministers en het Europees Parlement met de voorstellen instemmen, controleert de Commissie de uitvoering ervan. Lidstaten die in gebreke blijven, kunnen worden beboet door de Commissie. Bekend zijn de boetes van eurocommissaris Kroes bij overtreding van de regels van vrije concurrentie in de Unie. Erg belangrijk wordt vanaf 2010 de Europese minister van buitenlandse zaken, die het 'gezicht' van de Unie naar buiten toe moet worden. De EU kent nog een aantal andere belangrijke organen. De Europese Centrale Bank beslist over het monetaire beleid van de landen die de euro hebben, het Europees Hof van Justitie beslist in geschillen over Unierechtsregels en de Europese Rekenkamer houdt toezicht op de financiële aspecten van het Uniebeleid.

Voorgangers van de Europese Unie zijn de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (1952), de Europese Economische Gemeenschap (1957) en de Europese Gemeenschap (1967). Nederland is een van de grondleggers

van deze Europese samenwerking. Na de val van het communisme traden in 2004 een groot aantal Oost-Europese landen toe tot de Unie.

Het Europees Parlement wordt eens in de vijf jaar rechtstreeks gekozen door de burgers van de lidstaten. Het parlement dat bijeenkomt in Brussel en Straatsburg, is bevoegd – in samenwerking met de Raad van Ministers – te besluiten over voorstellen van de Europese Commissie voor bindende richtlijnen en verordeningen. Het EP moet de aanstelling van de voorzitter van de Europese Commissie goedkeuren en kan de hele commissie zo nodig naar huis sturen. Ook houdt het parlement toezicht op de begroting van de Unie. De SP wordt in het Europees Parlement vertegenwoordigd door Dennis de Jong en Kartika Liotard.

Info: www.europeesparlement.nl

POSITIEVE VERANDERING

Het Europees Parlement heeft op diverse onderwerpen medebeslissingsrecht, samen met de Raad van Ministers. De twee instellingen nemen dan samen beslissingen en komen dan tot wetgeving. Een recent voorbeeld is het verbod op de handel in zeehondenproducten, waar Kartika Liotard voor de SP zelf zeer actief en intensief voor heeft gepleit. Mede dankzij de wijzigingsvoorstellen van Kartika op het wetgevingsvoorstel van de Europese Commissie, is er een verbod gekomen voor de import van zeehondenbont in Europa.

Als SP zijn we slechts met twee leden vertegenwoordigd in het 736 leden tellende Europees Parlement, maar door consequent actie te voeren en door goed beargumenteerde wijzigingsvoorstellen op wetgeving in te dienen, laten we zien dat we voor positieve verandering kunnen zorgen.

RAAD VAN EUROPA

In de Raad van Europa (1949) werken alle landen van Europa samen (uitgezonderd Vaticaanstad en Wit-Rusland). De intergouvernementele verdragsorganisatie zetelt in Straatsburg (tegenover het Europees Parlement). Door het Comité van Ministers (waarin de ministers zich

meestal laten vertegenwoordigen door een speciale ambassadeur) kunnen aan de regeringen van de lidstaten aanbevelingen over specifieke kwesties worden gedaan. Daarnaast kunnen de ministers Europese conventies (verdragen) overeenkomen om bepaalde Europese aangelegenheden aan te pakken. Overeengekomen conventies worden, na ratificatie door het nationale parlement, bindende regelgeving. De beroemdste conventie is het Europees verdrag over de rechten van de mens (1950), ook wel de enige echte Europese Grondwet genoemd. Alleen landen die deze conventie ondersteunen, kunnen lid worden van de Raad van Europa. In dit verdrag staan de afdwingbare mensen- en burgerrechten van 800 miljoen Europeanen omschreven. Wie zich in die rechten voelt aangetast kan (sinds 1959) zijn beklag doen bij het Europees Hof voor de rechten van de mens, ook in Straatsburg. Uitspraken van dit hof, waarvoor elk land één rechter levert, zijn bindend voor de lidstaten. Van deze mogelijkheid wordt op grote schaal gebruik gemaakt: op dit moment wachten ongeveer honderdduizend klagers op een uitspraak. De gemiddelde wachttijd is inmiddels opgelopen tot acht jaar. Zaken die spoedeisend zijn, worden gelukkig versneld behandeld. Andere belangrijke conventies zijn het Europees Sociaal Handvest (dat de sociale rechten van Europese burgers vastlegt), het Verdrag tegen racisme en onverdraagzaamheid, het Verdrag inzake minderheden, het Verdrag tegen mensenhandel en het Verdrag tegen terrorisme.

Tijdens de Koude Oorlog deed de Raad van Europa er nauwelijks toe. Na de val van het communisme werden echter ook alle Oost-Europese landen, inclusief Rusland, lid van de organisatie. Nu gelden in alle 47 lidstaten voor iedere burger formeel dezelfde afdwingbare grondrechten, zoals omschreven in het Europees Verdrag over de rechten van de mens. In de praktijk zijn er echter nog enorme verschillen.

De parlementaire dimensie wordt gevormd door een parlementaire assemblee, waarin 318 Kamerleden uit alle lidstaten deelnemen. De assemblee komt vier keer per jaar in Straatsburg bijeen. Ze kiest onder meer de Secretaris-generaal van de

Raad van Europa (nu de Noorse oud-premier Jagland, voorzitter van het Nobelprijscmité). Daarnaast kiest de assemblee de rechters van het Mensenrechtenhof, de Europese Mensenrechtencommissaris en de leden van het Comité ter voorkoming van marteling (dat toezicht houdt op het gevangeniswezen en de behandeling van gevangenen in Europa). De assemblee concentreert zich op de vele aspecten van bescherming van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat in de lidstaten. De assemblee debatteert veelvuldig met Europese staatshoofden, regeringsleiders, ministers en prominenten over ontwikkelingen in hun land en in Europa en stuurt op uitnodiging waarnemers naar verkiezingen in de lidstaten en soms daarbuiten. Ad hoc-commissies worden ingezet als spanningen tussen of in lidstaten oplopen of totaal uit de hand lopen (zoals tussen Georgië en Rusland vorig jaar).

Namens de SP zitten Tuur Elzinga, Tiny Kox en Paul Lempens in de parlementaire assemblee van de Raad van Europa.

Info: www.assembly.coe.int

NAVO

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie werd opgericht in 1949 in Washington. Twaalf landen (de Verenigde Staten, Canada, IJsland, Noorwegen, Denemarken, Groot-Brittannië, Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Italië en Portugal) kwamen plechtig overeen om militair samen te gaan werken om hun grondgebied collectief te kunnen verdedigen. Een aanval op één zou worden beschouwd als een aanval op alle lidstaten. Minder plechtig, aldus sommige West-Europeanen, was het doel van de NAVO in Europa om 'de Amerikanen erbinnen, de Russen erbuiten en de Duitsers eronder houden'. Tijdens de Koude Oorlog sloten Turkije, Griekenland, West-Duitsland en Spanje zich aan. Na de val van het communisme werden de landen die eerder tot 'de vijand' (het Oost-Europese Warschaupact) behoorden, ook NAVO-lid. Inmiddels telt de organisatie 28 lidstaten. De NAVO heeft zichzelf het recht gegeven ook buiten het grondgebied van de alliantie militair op te treden. Dat deed ze voor het eerst met bombarde-

PARLEMENTAIRE DIPLOMATIE

Tiny Kox: 'Met elkaar praten is beter dan op elkaar schieten. Dat laatste hebben we in Europa meer dan zat gedaan. Ik merk hoe belangrijk het is dat gekozen parlementsliden van Europese landen geregeld met elkaar praten over ontwikkelingen in Europa. Zeker als de spanning hoog is, zoals tijdens en na de recente oorlog tussen Georgië en Rusland, is het echt belangrijk dat er in ieder geval nog ergens met elkaar gesproken wordt. Parlementaire diplomatie wordt dat tegenwoordig wel genoemd. Het effect is niet eenvoudig te meten, maar zonder overleg en diplomatie kan op veel plekken in Europa snel de vlam in de pan slaan. In de Kaukasus, op de Balkan, rondom de Noordpool, in de voormalige Baltische republieken van de Sovjet-Unie. In landen met grote nationale minderheden, in Hongarije, Slowakije, Moldavië, Turkije. En denk aan mogelijke conflicten tussen energieproducenten en energieconsumenten. Europa is nog steeds een potentieel erg gevaarlijk gebied. Daarom is het voorkomen van conflicten of het vroegtijdig ontdekken ervan van wezenlijk belang voor het hele continent.'

Tiny Kox in Georgië

menten op Servië om het Servische leger tot een terugtocht uit de opstandige provincie Kosovo te bewegen. Daarna was de NAVO in beperkte mate in Irak actief en, op grote schaal, in Afghanistan. Momenteel werkt de alliantie aan een nieuw strategisch concept, waarin de plaats en taak van de NAVO in de komende tien jaar bepaald zal worden.

De NAVO heeft haar hoofdzetel in Brussel. Aan het hoofd staat de Noord-Atlantische Raad, die bestaat uit permanente vertegenwoordigers van de lidstaten. De hoogste militaire functie is altijd in handen van een Amerikaan, op dit moment admiraal James Stavridis. De hoogste burgerfunctie is die van secretaris-generaal. Dat is altijd een Europeaan. Tot de zomer van dit jaar was dat Jaap de Hoop Scheffer, nu is dat de Deen Rasmussen.

De parlementaire assemblee van de NAVO telt 257 Kamerleden uit de 28 lidstaten. Tweemaal per jaar komen ze bijeen om met elkaar, de secretaris-generaal van de NAVO en de Noord-

Atlantische Raad de belangrijkste activiteiten van de alliantie door te nemen.

Voor de SP nemen Harry van Bommel, Tiny Kox en Arjan Vliegert hart deel aan het werk van de NAVO-assemblee.

Info: www.nato-pa.int

MILITAIRES ZIJN GEEN POLITICI

Harry van Bommel: "Het aardige aan de NAVO-assemblee is dat er zoveel militairen aanwezig zijn. Anders dan politici draaien militairen niet om de waarheid heen als je ze een vraag stelt. Zo vroeg ik een generaal hoe het verder moet in Afghanistan. Hij antwoordde dat die strijd 'militair niet te winnen' is. Op basis van zo'n antwoord kun je een discussie voeren over de vraag wat er dan wel moet gebeuren. En hoe we kunnen voorkomen dat die oorlog eeuwig gaat duren. Waren politici maar zo eerlijk. Dan zou het in de Kamer een stuk beter toeven zijn".

OVSE

De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa noemt zichzelf de grootste regionale veiligheidsorganisatie van de wereld. Naast alle Europese landen en enkele Aziatische landen maken ook de Verenigde Staten en Canada deel uit van de OVSE. Kerntaken van de organisatie zijn het voorkomen van gewapende conflicten in en tussen lidstaten, het bewaken van akkoorden na gewapende conflicten (ook met missies in het veld), het bevorderen van democratie en respect voor mensenrechten, en het bewaken van verkiezingen in de lidstaten. De oorsprong van de organisatie ligt in 1973. In de zogenoemde 'Helsinki-akkoorden' verplichtten zich toen 35 landen uit de twee toenmalige militaire blokken – waaronder de Verenigde Staten en Rusland – tot het beter respecteren van de mensenrechten en tot meer samenwerking op het terrein van de Europese veiligheid. Tot 1994 sprak men van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, daarna werd de aanduiding 'conferentie' vervangen door 'organisatie'. Momenteel is de OVSE vooral actief in de republieken van voormalig Joegoslavië, in de landen van de Kaukasus en in de voormalige Sovjetrepublieken in Centraal-Azië. De organisatie helpt er mee aan het opbouwen van democratische structuren en besturen. Ook ziet ze toe op naleving van bestanden die gesloten werden na eerdere ernstige conflicten.

De OVSE heeft haar hoofdkantoor in Wenen en wordt geleid door een secretaris-generaal, die handelt in opdracht van een Raad van Ministers. Voor snelle beslissingen is er een Permanente Raad in Wenen, met ambassadeurs van alle lidstaten. De parlementaire dimensie wordt gevormd door de OVSE-assemblee van 317 parlementsleden uit de 55 lidstaten. De assemblee komt twee keer per jaar bijeen en stelt zich tot doel veiligheid en samenwerking tussen de lidstaten te bevorderen door interparlementaire dialoog en interparlementaire samenwerking. Voor de SP zitten Harry van Bommel en Eric Smaling in de OVSE-assemblee.

Info: www.oscepa.org

OORDEEL VAN INVLOED OP TOETREDING

Eric Smaling: "Ik ben nu 2 jaar actief binnen de OVSE-Assemblee. De bijeenkomsten leveren nuttige contacten op, er zijn interessante discussies, maar het is wel veel gepraat en geborrel. Leuk en aardig, maar wat levert het op? Gelukkig kan ik als Assemblee-lid ook optreden als verkiezingswaarnemer. Dat is concreet en geeft meer voldoening. Het gaat immers meestal om landen waarin een democratische rechtsstaat nog lang geen vanzelfsprekendheid is. Afgelopen juni was ik waarnemer in Shkoder, een stad in het noorden van Albanië. In en rond de stembureaus merk je hoe de verkiezingen leven bij de bevolking. Meestal hechten de politieke leiders ook waarde aan het eindoordeel van de OVSE. Voor Albanië bijvoorbeeld is dat oordeel van invloed op het tempo waarmee de Europese Unie een toetredingsverzoek behandelt."

Foto: Suzanne van de Kerk

BENELUX

De Benelux werd in 1944 opgericht als samenwerkingsverband tussen Nederland, België en Luxemburg. Doel was vrij transport van goederen binnen het verdragsgebied en één importtarief voor goederen van buiten de Benelux. De Benelux werd zo een voorloper op het terrein van grensoverschrijdende samenwerking in Europa. In 1958 werd het een economische unie, met als doel vrij verkeer van goederen en personen. In hetzelfde jaar ging ook de Europese Economische Gemeenschap (nu EU) van start. De EEG/EU nam steeds meer zaken en taken over die eerder door de Benelux geregeld werden. Daarmee verloor de organisatie gaandeweg een groot deel van zijn betekenis. In 2010 worden naast economische samenwerking ook duurzame ontwikkeling, justitie en binnenlandse zaken in de Unie als doelen genoemd.

Daarvoor moet wel een nieuw verdrag

geratificeerd worden.

De Benelux wordt geleid door een Ministerscomité. Er is ook een Benelux-gerechtshof, dat klachten over schending van Beneluxrecht behandelt. De raadgevende interparlementaire Benelux-raad bestaat uit 49 volksvertegenwoordigers uit de drie lidstaten. De raad komt drie keer per jaar bijeen. Voor de SP zitten Eerste Kamerleden Sineke ten Horn, Paul Peters, Nanneke Quik-Schuijt en Kees Slager in de Benelux-raad.

Info: www.benelux-parl.org

OPGESCHORT

De SP heeft in oktober 2009 haar medewerking aan de Benelux-raad opgeschort omdat belangrijke kwesties als het Scheldeverdrag en de overname van Fortis/ABNAMRO niet op de agenda van de raad komen. Zelfs de wijziging van het Beneluxverdrag is niet vooraf besproken met de leden van de interparlementaire raad. Minister Verhagen heeft toegezegd nog dit jaar met voorstellen tot verbetering te komen.

WEU

De West-Europese Unie werd opgericht in 1954 door Groot-Brittannië, Frankrijk, Nederland, België en Luxemburg, met als doel een collectieve verdediging tegen een mogelijke Russische aanval. Aanvankelijk was het doel een machtige Europese tak binnen de NAVO te worden, maar in de praktijk werd de WEU een 'schone slaapster'. In het Verdrag van Maasticht (1992) is de WEU als orgaan van de Europese Unie aangemerkt en bij het Verdrag van Nice (2001) zijn alle uitvoerende taken van de organisatie aan de EU overgedragen. De interparlementaire assemblee is het enig dat is overgebleven van de WEU. Ze noemt zichzelf, met 200 parlementariërs als lid, tegenwoordig 'de Europese interparlementaire assemblee voor veiligheid en defensie', waaraan 200 parlementariërs uit alle EU-landen deelnemen.

De SP neemt momenteel niet actief deel aan het werk van de assemblee vanwege het ontbreken van enig praktisch nut.

Info: www.assembly-weu.org

KALLE LARSSON VAN DE ZWEEDSE LINKSE PARTIJ: SAMEN MET DE SOCIAALDEMOCRATEN, MAAR NIET VAN HARTE

Tekst: Marcel Ham

De Zweedse zusterpartij van de SP, de Vänsterpartiet of Linkse Partij, trekt samen op met de sociaal-democratische partij. In het zicht van de verkiezingen die volgend jaar plaatsvinden is dat geen onverdeelde genoeg. In een gesprek met het 'gezicht van links', Kalle Larsson van de Linkse Partij, concludeert hij: "Het is moeilijk balanceren."

Kalle Larsson is 39 jaar en zit al bijna twaalf jaar voor de Vänsterpartiet in de Riksdag, het Zweedse parlement. Larsson – direct en joviaal in de omgang – wordt wel gezien als een woordvoerder van de linkervleugel van zijn partij. "De vorige partijleider wilde de partij naar het centrum voeren. Daar heb ik me tegen verzet. Dan zouden we onze ideologie en identiteit verliezen. We kunnen beter

radicaler worden", zegt hij op een vrijdagmiddag in een verlaten Riksdag.

De Vänsterpartiet, ofwel Linkse Partij, zit samen met de SP in het Europarlement en voerde in eigen land een succesvolle campagne tegen de euro – de Zweden hebben nog altijd hun eigen munteenheid, de krona (kroon). Toch gaat het de partij electoraal niet voor de wind. Bij de verkiezingen van 2006 bleef de Linkse Partij hangen op 5,85 procent van de stemmen, een verlies van 2,5 procent. En dat terwijl de in Zweden oppermachtige sociaal-democraten op dat moment in de regering zaten en bijna 5 procent verloren (waarmee ze overigens nog altijd 35 procent scoorden en de grootste partij van het land bleven). Waarom het niet lukte om als oppositiepartij van het verlies van de sociaal-democraten te profiteren is

onderwerp geweest van veel partijdiscussies, vertelt Larsson. Een groot deel van de verklaring is in elk geval dat de Vänsterpartiet weliswaar niet in de regering zat, maar die regering wel van buitenaf steunde. Larsson: “Op die manier konden we veel invloed uitoefenen. Wij trokken de sociaal-democraten naar links. Maar als er dan een moment komt dat de kiezers een regering zat zijn en verandering willen, zoals in 2006, dan zijn wij dus geen alternatief. Ze associeerden ons met de sociaal-democratische partij.”

GEZAMENLIJK LINKS PROGRAMMA

Sinds er in 2006 een rechtse regering aan de macht kwam, komt de Vänsterpartiet echter nog steeds nauwelijks boven de 6 procent uit, terwijl de partij in 1998 nog op zo'n 12 procent van het electoraat kon rekenen. Waarom lukt het de Linkse Partij maar niet om net als in landen als Duitsland en Nederland stemmen van de sociaal-democraten af te snoepen? Larsson draait niet om die vraag heen, al worstelt hij er wel mee.

Hij is net terug van de wekelijkse vergadering van het dagelijks bestuur van de partij. Energiek steekt hij van wal. “We hebben vandaag de samenwerking bediscussieerd met de sociaal-democraten en de Groene Partij. We gaan volgend jaar met een gezamenlijk programma de verkiezingen in. We onderhandelen nu over kwesties als sociale zekerheid en immigratie- en asielbeleid. Onze partijleider Lars Ohly heeft vandaag het sterke signaal afgegeven dat wij een humaner asiel- en immigratiebeleid willen. Dat is een heel belangrijk onderwerp voor ons. Zweden staat bekend als een land dat veel vluchtelingen toelaat, maar het tolerante klimaat is de laatste tijd aan het verslechteren. Wij willen hier als Linkse Partij echter niet laten gebeuren dat er een strenger toelatingsbeleid komt zoals in Denemarken of Nederland. In Denemarken is ook de Radikale Venstre, een linkse partij waar wij mee samenwerken, meegegaan in – ik zal niet zeggen xenofobie – het bediscussieëren van migratie als een probleem. Wij zullen dat in Zweden nooit toestaan.”

Hoe word je een grotere partij?

“Het is inderdaad moeilijk balanceren. Maar wij hebben er vertrouwen in dat we de mensen onze positie kunnen uitleggen, dat we een echt links alternatief kunnen bieden, ook als het gaat om integratie- en immigratiebeleid. Ik ben nauw betrokken bij het formuleren van de standpunten op dit gebied in de linkse coalitie, en ik zal eerlijk zeggen: ik ben wel bezorgd over de neiging van de sociaal-democraten om hardere standpunten te formuleren. Maar wij hebben dat tot nu toe kunnen voorkomen. Ik ben me ervan bewust dat dit ons lukt omdat in Zweden het klimaat in vergelijking met andere Europese landen uitzonderlijk tolerant is richting migranten.”

Maar is dat geen kwestie van tijd? Ook in Zweden zullen immigratie en integratie vroeg of laat een probleem worden.

“Ik zal me er altijd tegen blijven verzetten dat die kwesties als probleem worden benoemd. Ik sta daarin niet alleen. We hebben hier gelukkig een sterke beweging die opkomt voor de rechten van vluchtelingen en migranten. Nog maar een paar jaar geleden ondertekenden 160.000 mensen een petitie voor legalisering van illegalen. Dat

hielp ons een paar humanere wetten aan te nemen in het parlement. Daar komt bij dat illegalen in Zweden zich hebben georganiseerd. Wij steunen ze en brengen ze ook in contact met de vakbeweging.”

Is de Poolse loodgieter of bouwvakker dan geen bedreiging voor de Zweedse?

“Mensen zijn niet het probleem! Het is een probleem wanneer Polen hier voor Poolse salarissen gaan werken en de Zweedse arbeidsregels worden ontdoken: voor de Polen, én voor de Zweden is dat een probleem. Daarom vechten wij ervoor dat iedereen hier volgens de Zweedse wetten werkt.”

Maar dan moet je wel voor een stevige inzet van de politie zijn die op werkplaatsen en in verdachte woningen gaat controleren of er geen illegale praktijken aan de gang zijn. In Nederland gebeurt dat.

“Waarom moet ik daar voor zijn? De politie heeft toch wel betere dingen te doen? Ik zet me liever in voor het legaliseren van illegalen die kunnen aantonen dat ze hier al een jaar wonen. We zien illegalen dus niet als een probleem maar als een mogelijkheid. We maken ons er ook sterk voor dat illegalen gezondheidszorg krijgen, onderwijs voor hun kinderen et cetera. Dus, we hoeven illegalen niet te bevechten, we moeten ze gewoon legaal maken. Dan hoef je ook geen politie in te zetten.”

De vraag blijft of je daarmee weer die 12 procent zult halen die jullie ooit hadden.

“Daar kun je over discussiëren. Natuurlijk tillen kiezers zwaarder aan de bescherming van hun eigen rechten, aan hun pensioen en hun baan. Maar bij een politieke partij draait het niet alleen om hoe ze stemmen kan winnen, maar ook om wat ze wil veranderen, om haar visie.”

Jullie nemen met de sociaal-democraten voor de verkiezingen volgend jaar ook een gezamenlijk standpunt in over de sociale zekerheid en het ouderdomspensioen. Maar jullie hebben kritiek op het AOW-stelsel dat onder een vorige regering met de sociaal-democraten is ingevoerd. Een gepensioneerde gaat er met dat systeem door de economische crisis 500 kronen (50 euro) per maand op achteruit. Dat lijkt een goede reden om op eigen houtje de verkiezingen in te gaan, als authentiek linkse partij.

“Nou, daar is heel veel discussie over geweest in de partij, en daar verschillen we van mening over. Maar uiteindelijk hebben we ervoor gekozen samen met de sociaal-democraten op te trekken. Ik ben er niet gelukkig mee, ik had liever dat we eerst weer wat sterker waren geworden, maar we hadden geen keuze.”

Waarom niet?

“Je kunt nu eenmaal niet alle voorwaarden voor samenwerking zelf kiezen. Het zit zo: een jaar geleden maakten de sociaal-democraten en Groene Partij bekend dat ze een lange termijnsamenwerking waren begonnen. Wij waren niet uitgenodigd, omdat ze, zoals zij zeiden, ons niet vertrouwden bij economische onderwerpen. Vervolgens werden de sociaal-democratische leiders door de vakbonden en door leden van hun partij onder druk gezet om ons er toch bij te betrekken. Daarop werden we er alsnog bij

gevraagd. Toen was het voor ons praktisch onmogelijk de uitnodiging af te slaan. Dan zouden we totaal geïsoleerd zijn geraakt van een heleboel netwerken, organisaties en mensen. We zouden onze rug naar de samenleving hebben gekeerd.”

Wat zijn de drie belangrijkste punten waarmee de Linkse Partij zich onderscheidt van de andere links partijen? Wat zijn jullie eigen verkiezingsitems?

“Daar hebben we vandaag ook over gediscussieerd in het dagelijks bestuur. Naast het programma van het gezamenlijke linkse blok schrijven we nu ook het verkiezingsprogramma van de partij, waarover het congres volgend jaar mei gaat besluiten. Als Linkse Partij gaat het ons om: het creëren van banen, het verbeteren van de positie van de vrouw – wij hebben in 1996 als eerste politieke partij van Zweden het feminisme centraal gesteld – en om het beschermen van de integriteit van het individu.”

Vanwaar dat laatste punt?

“Ja, dat is misschien verbazingwekkend voor een linkse partij. Het vooroordeel is dat wij voor het collectief opkomen en niet voor de persoonlijke vrijheid. Maar we hebben goede redenen om hier een speerpunt van te maken. We hebben de afgelopen jaren gezien dat de persoonlijke vrijheid is verminderd door allerlei veiligheidswetten. Het ziet er naar uit dat staten alle registers oentrekken om de communicatie tussen burgers te controleren. Afgelopen week is hier in het parlement een wet aangenomen die het mogelijk maakt dat een overheidsorgaan alle informatie die vanuit Zweden over het Internet de grens over gaat mag af luisteren. Dat was een groot issue hier. Eerder al is er een wet aangenomen die het delen van muziek op Internet moet aanpakken. Clubs als Pirate Bay dus, dat van Zweedse oorsprong is. Wij zeggen: dat moet niet illegaal zijn, maar juist legaal. Je kunt niet met je rug naar de toekomst gaan staan. De technologische mogelijkheden zijn enorm, je moet ze gebruiken. Als marxisten, want dat proberen we te zijn, zeggen wij: je moet privaat eigendom veranderen in een vorm van publiek eigendom.

Wij hebben bijvoorbeeld voorgesteld om elektronische bibliotheken te vormen waarmee bestanden op het Internet kunnen worden gedeeld of uitgeleend. Net als met bibliotheken voor boeken krijgt een auteur dan ook een heel klein deel van de opbrengst.”

Waarom is feminisme zo belangrijk voor jullie? Van buitenaf gezien hebben jullie al een aardig feministische maatschappij: erg goede kinderopvang, veel vrouwen in leidinggevende posities, noem maar op. Is er nog zoveel te doen?

“Ja, nog heel veel. Je hebt helemaal gelijk dat Zweden een heel eind is gekomen als het gaat om gelijkheid van vrouwen en mannen. Maar ook in Zweden verdienen vrouwen in veel beroepen nog altijd maar 80 procent van wat mannen verdienen voor hetzelfde werk. Het is ook hier moeilijker voor ze om in hogere posities in bedrijven te komen. Zelfs in exact dezelfde beroepen verdienen vrouwen nog altijd 5 procent minder dan mannen. Verder hebben we in Zweden weliswaar een genereus ouderschapsverlof van 12 maanden, maar daarvan is maar twee maanden voor de man.

Dat betekent dat de moeder tien maanden thuiszit met het kind. Vrouwen hebben daardoor meer moeite om carrière te maken. Ze hebben daardoor ook lagere pensioenen omdat ze langer weg zijn van de arbeidsmarkt. Iets anders: het aantal verkrachtingen en gevallen van seksueel geweld tegen vrouwen in Zweden is net zo hoog als in andere Noorse landen. Dus vrouwen zijn nog lang niet gelijk in Zweden.”

Wat zijn de kansen voor de verkiezingen volgend jaar van het linkse blok?

“Deze regering had alleen op de verkiezingsdag in 2006 een meerderheid en daarna in de polls nooit meer. Ons blok heeft de meeste tijd een meerderheid. Maar eerlijk gezegd: het rechtse blok wordt wel weer sterker. Waarschijnlijk komt dat doordat ze veel van hun bezuinigingen van de eerste jaren wat aan het terugdraaien en versoepelen zijn. Maar de regering verjagen moet lukken, in elk geval is dat mijn inzet.”

1999, ÉÉN JAAR, TWEE CONGRESSEN

OP NAAR HET SOCIALISME!

Tekst: Tiny Kox

In 1999 hield de SP voor de enige keer tot nu toe, twee congressen. Het achtste congres, gehouden op 1 mei in Nijmegen, besloot om nog voor het einde van het jaar een volgend, het negende congres te beleggen. Doel: het vaststellen van een nieuw beginselprogramma, letterlijk op de drempel van een nieuwe eeuw. Het negende congres vond plaats op 18 december in Zwolle. Tien jaar later fungeert het toen vastgestelde beginselprogramma *Heel de mens* nog steeds tot grote tevredenheid als leidraad voor het politieke denken en handelen van de hele SP. Een terugblik op een bijzonder jaar.

Op 1 mei 1999, als de SP haar achtste congres in Nijmegen houdt, is Nederland in oorlog. F16-piloten doen in NAVO-verband mee aan bombardementsvluchten op Servië. Daags tevoren zijn er 600 vluchten naar Servië geweest, de grootste aanval tot nu toe. Voor het eerst in haar geschiedenis opereert de NAVO

buiten het eigen grondgebied. Met instemming van Nederland. Alleen de SP heeft zich in de Tweede Kamer tegen de bombardementen gekeerd. Daarmee heeft de partij zich schijnbaar geïsoleerd van de rest van de politiek. Partijvoorzitter Jan Marijnissen legt zijn congres uit waarom: "Er zijn geen schone oorlogen, er bestaan geen mooie bommen. Wij zijn tegen deze oorlog, wij zijn tegen deze waanzin!" Kort daarvoor heeft zijn partijgenoot Harry van Bommel op vergelijkbare wijze in het parlement uitgelegd waarom de SP haar instemming aan de aanval op Servië onthoudt. Hem wordt door anderen tegengeworpen wat dan het alternatief van de SP voor de oorlog is. Van Bommel, sinds een jaar Kamerlid, heeft het antwoord op de hem dan al kenmerkende wijze gegeven: "Het alternatief voor oorlog, is géén oorlog". Jan Marijnissen licht de unieke positie van de SP toe op de eerste mei in 'de Vereeniging' in Nijmegen. Hij loopt de opties langs die er zijn voor de wereldgemeenschap bij regionale conflicten, wanneer een dictator zich schuldig maakt aan onderdrukking en lak heeft aan mensenrechten en wanneer een deel van een land zich wil afscheiden van het moederland. Wegrennen is geen optie, toekijken evenmin. Je inzetten voor het vinden van een oplossing is de enige echte optie. Maar dat betekent niet het opzichschuiven van de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad, zoals nu gebeurt. Het betekent niet dat je onderdrukking en geweld met bommen en ander geweld moet bestrijden. Juist nu zou de diplomatie moeten werken in plaats van zichzelf te verlammen. Marijnissen roept op de bombardementen te stoppen en de diplomatie een kans te geven om haar werk te doen. Geen militair maar een diplomatiek offensief is nu nodig, oordeelt hij. En het congres steunt hem – unaniem. De partij kan er alleen voorstaan in het parlement, de aanhang laat merken dat er van een isolement in de samenleving geen sprake is.

VERDUBBELING AANHANG

Een jaar eerder heeft de SP ook al aangetoond geen geïsoleerde beweging te zijn. Na de entree in de Tweede Kamer, in 1994, heeft de

partij haar aanhang in 1998 meer dan verdubbeld. Naast Jan Marijnissen en Remi Poppe zitten nu ook Agnes Kant, Jan de Wit en Harry van Bommel op het Binnenhof. En bij de gemeenteraadsverkiezingen dat jaar is het aantal raadszetels met 50 procent gestegen. Een bijzondere prestatie na vier jaar Paarse furor. De SP blijkt geen eendagsvlinder, maar de enig overgebleven socialistische criticaster van het neoliberale beleid van sociaal-democraten en liberalen, van PvdA, VVD en D66. De nesteling van de SP wordt door anderen gezien. VVD-coryfee Bolkestein heeft al eerder vastgesteld: "Tegenwoordig denkt iedereen liberaal, behalve Jan Marijnissen van de SP". Tegen de stroom in weet de SP zich te ontwikkelen, maar dat gaat niet van een leien dakje. Integendeel. Na de succesvolle raadsverkiezingen is de partij opgelopen tegen heel wat tot dan ongekende problemen. De aantrekkingskracht op de kiezers heeft ook mensen naar de SP gebracht die moeite hebben met het gedachtegoed van de partij. En met de in de partij geldende regel dat vergoedingen die je als raadslid krijgt, besteed worden aan het collectief en niet in de portemonnee van het individuele raadslid horen te verdwijnen. Op beide punten botst het her en der in het land. Raadsleden stappen uit hun fracties en beginnen voor zichzelf. Dat leidt tot negatieve commentaren in de krant. De partijleiding erkent dat er sprake lijkt van groeistuipe. Dat doet de vraag rijzen of de SP de luxe van het groter worden wel aan kan? Die zelfkritische vraag staat dan ook centraal in de voorbereiding op het achtste congres. 'Groter & beter' heet het congresstuk waarin die kwestie wordt behandeld. Op het congres wordt bekendgemaakt dat de SP de grens van 25.000 leden zojuist heeft doorbroken. In vier jaar tijd meer dan 10.000 leden erbij is een prestatie die sterk afsteekt tegen het ledenverlies van andere partijen. Ondanks de vertoonde groeistuipe en het vertrek van enkelingen, blijkt dat de leden die de partij nu verenigt, heel wel passen bij de partij. In een grote ledenenquête noemt de SP-aanhang de vijf problemen die het meeste aandacht verdienen: de sociale voorzieningen, de verdeling van welvaart in de wereld, de werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden, het

milieu en de volksgezondheid. SP-leden zijn bovengemiddeld actief in verenigingen en organisaties, vooral ook in de vakbonden. Met zulke leden moet het mogelijk zijn de partij verder te versterken, stelt het congres vast. 'Sterkere partij, betere maatschappij' is de titel van de uitgebreide 'te doen-lijst' die de deelnemers in Nijmegen voor zichzelf opstellen. Tegen de stroom in doorgaan met het verzet tegen het liberalisme, steunen op eigen kracht maar ook samenwerken waar het kan, en vooral versterken van de basis van de partij, door extra investeringen in de democratie en de slagkracht van de partijafdelingen. 'Zonder leden bestaat de SP niet. Zij vormen de basis, ze zijn bepalend voor onze opstelling, ze vormen ons belangrijkste kapitaal, met hun inzet maar vooral ook met hun inbreng', aldus de congresdeelnemers op deze memorabele eerste mei. De partij realiseert zich ook waarvoor ze het allemaal doet. Het congresstuk *De uitdaging van de eeuw* eindigt als volgt: 'Ook in 2000 en verder zal de SP haar waarde hier en nu moeten bewijzen door een betrouwbare bondgenoot te zijn voor mensen die zich willen verzetten tegen sociaal onrecht. Daarnaast moeten we concreet kunnen aangeven dat een samenleving gebaseerd op menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit beter past bij de 21ste eeuw dan een samenleving die het 'ieder voor zich' als uitgangspunt neemt. Dát is de uitdaging aan ons adres. Noem het de uitdaging van de eeuw.'

HEEL DE MENS

Ruim een half jaar later vult het negende partijcongres die opdracht in. In de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle wordt het nieuwe beginselprogramma *Heel de mens* vastgesteld. De bombardementen op Servië zijn voorbij, een NAVO-vredesmacht bezet Kosovo. Drieduizend mensen zijn omgekomen, terwijl de Servische president Milosevic nog steeds in zijn paleis in Belgrado zit. In zijn toespraak tot het congres laat Jan Marijnissen weten dat hij, samen met Karel Glastra van Loon, bezig is aan een boek over Kosovo en de nieuwe wereldorde. Hij geeft ook aan dat, op de drempel van de 21ste eeuw, het socialisme een alternatief vormt voor het kapitalisme, dat wereldwijd voor

zoveel onrecht en ellende zorgt. Marijnissen noemt drie argumenten. “Ons eerste argument is historisch. De geschiedenis laat vele stelsels zien. Het kapitalisme zag pas in het midden van de 19de eeuw het leven en wat kwam zal ook weer gaan. Ons tweede argument is analytisch. Het systeem van het kapitalisme bij zichzelf steeds vaker in de staart door crisissen, gebrekkige ontwikkeling en gebrekkige vraag naar producten, wat leidt tot overproductie. Bovendien is er het onvermogen van het kapitalisme om mondiale problemen, zoals het milieuvraagstuk, effectief aan te pakken. Ons derde argument is het morele. De wereld is rijker dan ooit, maar de verdeling van die rijkdom is oneerlijker dan ooit. Voor een miljard mensen is geen menswaardig bestaan weggelegd. Het verschil tussen wat is en wat zou kunnen zijn, wordt zó groot dat het vroeg of laat móet leiden tot een fundamentele wijziging van de machtsverhoudingen.”

Het congres debatteert lang en uitgebreid over het nieuwe beginselprogramma. Sommigen maken zich zorgen of er niet te gemakkelijk

afscheid genomen wordt van oude, vertrouwde linkse opvattingen. De congrescommissie wijst erop dat we afscheid moeten durven nemen van dogma's, voor zover ze nog bestonden, juist omdat de SP verder moet met dromen over de toekomst. Daarbij, zo stelt de congrescommissie vast, past geen loden ballast uit het verleden. En zorgen of de SP nog wel radicaal genoeg blijft, zijn ook niet terecht: ‘Iedereen die denkt dat de SP als het gaat om de keuze van de democratie boven de economie niet radicaal genoeg is, wordt geadviseerd goed te lezen wat het congres gaat vaststellen. Wat is er vaag en onduidelijk aan de stelling ‘één mens, één stem’, dus niet ‘één aandeel, één stem’? De SP is de enige politieke partij in Nederland die dit aandurft!’

HET KAPITALISME PRODUCEERT VOORAL ONVRIJHEID

Aan het slot van het congres memoreerde Jan Marijnissen hoe ruim honderd jaar eerder ook in Zwolle een socialistische partij werd opgericht, de SDAP, en hoe die partij met 3200 leden en drie Kamerleden aan het begin van de 20ste eeuw de

uitdaging voor een betere wereld aandurfde. “Honderd jaar later is dat nog steeds iets om als mede-erfgenamen – dat zijn wij toch! – bijzonder trots op te zijn. De socialisten van 1900 vroegen niet of het anders kon, maar zeiden dat het anders móest. Het reëel bestaande kapitalisme inspireerde hen en zette hen aan tot actie. Wie een eeuw later om zich heen kijkt en ziet hoe zelfs in het rijke deel van de wereld het kapitalisme niet in staat is om welvaart en welzijn een beetje eerlijk te verdelen en dat in het laatste kwart van deze eeuw de sociale tweedeling toeneemt in plaats van afneemt, die moet constateren dat alle liberale rimram over de vrije markt ten spijt, het kapitalisme voor zeer velen vooral onvrijheid produceert. Mensen zitten gevangen in hun rollen, als productiemiddel, als consument en als najager van geldelijk gewin. Zij zijn als alleenstaande burgers in een wereld die blijkbaar steeds meer uit individuen en steeds minder uit sociale verbanden bestaat. Wie rondkijkt, hoort en ruikt de oprukkende jungle, waarin het recht van de sterkste heerst. Als de socialisten die hier een eeuw geleden bijeen waren vandaag bij ons aanwezig zouden zijn, zouden zij vragen stellen als ‘wat is dat voor een wereld?’, ‘wie is hiervoor verantwoordelijk?’ maar vooral ‘wat gaan we hieraan doen?’ Wij zouden dan zeggen: lees dit eens, het heet *Heel de mens* en kijk eens rond bij de SP en zie hoe wij theorie en praktijk van het socialisme aan elkaar proberen te koppelen.”

HOE VERDER?

We zijn inmiddels alweer tien jaar verder. We maken ons op voor ons volgende congres. ‘Heel de mens’ is nog steeds de leidraad van het politieke denken en handelen van de hele SP. Veel van wat we tien jaar terug veronderstelden over het kapitalisme, is immers meer dan waar geworden. Zelfs prominenten van concurrerende partijen omschrijven nu het kapitalisme als ‘een voze roofpartij’ en de grote kranten hebben vastgesteld dat het kapitalisme geïmplodeerd is. Iedereen moet zich nu de vraag stellen: hoe verder?

En precies daarom is het nu een prima tijd voor onze socialistische alternatieven. Op naar het socialisme!

WERELDWIJDE KRITIEK OP KAPITALISME

Was de SP 10 jaar geleden de enige partij die zeer kritisch stond tegenover de huidige economische orde, nu lijken ook andere partijen schoorvoetend toe te geven dat het het in de wereld niet allemaal kapitalistische rozengeur en neoliberal manenschijs is. De SP krijgt nu ook nog gelijk van de gemiddelde wereldburger, zo blijkt uit een grootschalig onderzoek van de BBC

Maar liefst 29.000 mensen uit 27 landen werd gevraagd wat zij van het kapitalisme vonden. De BBC vond dat een leuke vraag, zo'n 20 jaar na de val van wat het enige alternatief voor het kapitalisme leek, het staatscommunisme van de USSR. De resultaten van het onderzoek verbaasden ook de BBC. Bijna een kwart van de ondervraagden noemt het vrije marktkapitalisme ‘fatally flawed’ – zij vinden dat het systeem zo slecht functioneert dat het niet te herstellen is. Grote landen waar deze mening overheerst zijn Frankrijk (43 procent), Mexico (38 procent) en Brazilië (35%). Slechts 11 procent vindt dat het systeem goed functioneert. De rest vindt dat er (flink) aan het huidige systeem gesleuteld moet worden.

Ook het neoliberale ideaal van de ‘terugtrekkende overheid’ vindt geen steun in de wereld. Meerderheden in 22 van de 27 landen uit het onderzoek willen dat de overheid meer doet om de welvaart gelijkjer te verdelen; gemiddeld maar liefst 67 procent van alle ondervraagden vindt dit. In 15 van de 27 landen is een meerderheid voor de stelling dat de overheid zich actiever met de belangrijkste industrie moet bemoeien, bijvoorbeeld als eigenaar.

Kijk op: news.bbc.co.uk/2/hi/8347409.stm

MEEDOEN OF NIET

Tekst: Diederik Olders

Foto: Diederik Olders

Foto: Afdeling Doetinchem

De SP doet alleen mee in raden, parlementen en besturen als we een verschil kunnen maken. Pluche om het pluche is aan SP'ers niet besteed. Dat klinkt simpel, maar de afweging om wel of niet mee te doen is dat niet altijd.

Er zijn heel wat verkiezingen waar je als Nederlandse politieke partij aan kunt meedoen. Voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten, het Europees Parlement, de gemeenteraad, sinds 2008 de waterschappen en nog meer. De SP doet niet altijd mee. Soms heeft dat te maken met de eisen die wij stellen aan het democratische orgaan waar het om gaat. Zo doen we niet mee met de waterschapsverkiezingen omdat dat een puur uitvoerend orgaan is, waarbij de vertegenwoordigende rol van volksvertegenwoordigers eerder bedenkelijk is dan nieuwe perspectieven biedt (zie ook de Spanning van augustus 2008). Zo'n besluit is een kwestie van afwegen, want er zijn democratische organen die we óók graag anders zouden zien, maar waar we toch aan de verkiezingen meedoen. Een voorbeeld daarvan zijn de provincies, die wat de SP betreft wel wat kleinschaliger mogen.

REALISTISCHE VERWACHTINGEN

Amsterdam en Rotterdam hebben behalve een gemeenteraad ook deelgemeenteraden en -besturen. In de Spanning van juni dit jaar werd beargumenteerd dat deelgemeenten er niet in slagen democratie dichterbij de mensen te brengen, en actieve bewoners zelfs in de weg zitten. In Rotterdam werd mede daarom over deelname aan deelraadsverkiezingen gezegd: liever niet. Toch gaan SP'ers in één Rotterdamse deelgemeente – Charlois – meedoen. Geertje Boekhoudt was afgelopen jaren dagelijks bestuurder – deelgemeente-wethouder – en daarvoor voor 8 jaar fractievoorzitter in een andere Rotterdamse deelgemeente,

Foto: Henk Klein Hesselink

Geertje Boekhoudt feliciteert lijsttrekker Leo Smits uit Charlois.

Peter de Vos uit Doetinchem: "Je hebt een stevige basis nodig om politiek te voeren zoals de SP dat wil."

Winterswijkter Eric ter Horst: "Inhoudelijk zijn we sterker geworden."

namelijk Prins-Alexander. De afdeling heeft besloten in maart 2010 niet meer mee te doen in Prins Alexander. Boekhoudt vindt dat jammer. Zij ziet ondanks de beperkingen van deelgemeenten genoeg ruimte om wel degelijk voor bewoners voor elkaar te krijgen. Boekhoudt: "Dit is toch de democratische instelling die het dichtst bij de Rotterdammers zit. En daar kun je wat echte SP-dingen voor elkaar krijgen. Bij de verkiezingen in 2006 hadden wij

wijkbudgetten in ons tienpuntenplan opgenomen, en dat is nu goed geregeld. Geen bureaucratische subsidiepot, maar een groep bewoners, een wijkcontactpunt, die goede ideeën voor de wijk verzamelt en onderzoekt of de mensen in de wijk dat ook goede ideeën vinden. De indieners van het gekozen idee zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering. Het gaat om voor wijkbewoners belangrijke zaken als een hek om een trapveldje voor de veiligheid van de kinderen. Maar het succes van de wijkbudgetten zit in het grotere doel, namelijk dat mensen zich actief inzetten voor hun omgeving, en dat dat niet steeds dezelfde mensen zijn. Ik zie gelukkig steeds nieuwe gezichten.”

Nu de SP in Rotterdam alleen in een andere deelgemeente mee gaat doen met de deelraadsverkiezingen, ondersteunt Boekhoudt de ‘nieuwelingen’ met scholingen: “Ze moeten met realistische verwachtingen de deelraad ingaan, en weten wat ze willen. Ze zullen vaak te horen krijgen: Wat doen jullie hier? Jullie willen de deelgemeenten toch afschaffen?”

INHOUDELIJK STERKER

De SP doet in maart 2010 in 109 gemeenten mee aan de gemeenteraadsverkiezingen. De reden dat niet in alle 441 gemeenten wordt meegedaan, ligt er niet in dat de SP ontevreden is over de gemeenteraad als democratisch orgaan. De eerste reden is dat er niet in alle Nederlandse gemeenten SP-afdelingen bestaan. Daarnaast stelt de SP ook eisen aan zichzelf voordat de partij meedoet. Dus zijn er gemeenten waar wel een SP-afdeling is, maar waar niet aan verkiezingen wordt meegedaan. Eric ter Horst is bestuurslid van de SP-afdeling Winterswijk. Voor de verkiezingen in 2006 werd er gesproken over deelname, maar dat is niet doorgegaan. Ter Horst: “De afdeling Doesburg waar we toen nog onder vielen, adviseerde ons nog niet mee te doen. Wij waren al behoorlijk actief toen, maar waren nog amper een afdeling. We deden veel, maar het hing allemaal nog als los zand aan elkaar. Het was toen niet leuk dat het nog te vroeg was om mee te doen, maar achteraf is het heel goed geweest. Ik ken wel afdelingen die te snel in de gemeenteraad zijn gegaan en zo de basis van de afdeling hebben laten inzakken. Sinds die tijd hebben we de afdeling echt opgebouwd, er veel actieve leden bijgekregen. En ook inhoudelijk zijn we sterker geworden. Op de belangrijke thema’s zijn we zichtbaar geworden en hebben we onderzoek gedaan – onder ov-gebruikers, onder huurders.” Winterswijk gaat bij de komende gemeenteraadsverkiezingen wel meedoen. Ter Horst: “In de jaren dat we niet in de gemeenteraad zaten, hebben we wel gebruik gemaakt van mogelijkheden om mee te praten. Dan leer je ook de andere lokale partijen kennen, en krijg je een beeld van de mogelijkheden die je hebt als je wél in de raad zit.”

JE LEEFT ER TOCH NAARTOE

Hans Boerwinkel was in 2004 voorzitter van de afdeling Doetinchem. Er waren in dat jaar herindelingsverkiezingen, en de SP deed in Doetinchem niet mee. Volgens Boerwinkel was dat toen een zware beslissing: “Als bestuur hebben we toen – natuurlijk in overleg met ‘landelijk’ – zelf besloten dat we niet aan de eisen voldeden. Dat zijn de eisen die we als SP’ers aan onszelf stellen. We kunnen wel roepen ‘actie en fractie’, maar er is nogal wat voor nodig om dat waar te maken. Als je meedoet met verkiezingen

moet je natuurlijk een fatsoenlijke raadsfractie kunnen leveren. Die blijven ook buiten de raad actief, maar toch moeten er genoeg actieven overblijven die níét in de raad zitten. En dan moet je nog een actief bestuur overhouden, wederom liefst niet alleen maar mensen die ook in de raad zitten.” Boerwinkel is ervan overtuigd dat meedoen in 2004 tot problemen had geleid: “Dan had je het verprutst. De afdeling was toen pas een half jaar een officiële afdeling. Op dat moment zag het er wel aantrekkelijk uit; als we hadden meegedaan was er een linkse meerderheid geweest. We hadden graag meegedaan, en ik merkte dat het lastig was om mensen te motiveren om door te gaan, actief te blijven. Ik merkte dat ook aan mezelf. Je leeft er toch naartoe. Ik ben nu minder actief, overigens om andere redenen – ik heb nu een speelgoedwinkel en dan zijn de mogelijkheden om voor de SP actief te zijn beperkt.”

RAADSKLAAR

Peter de Vos werd anderhalf jaar geleden voorzitter in Doetinchem. Met frisse moed, en met als doel om de afdeling raadsklaar te maken. De Vos: “Verkiezingen winnen is geen doel op zich, maar het werd tijd dat we ook in Doetinchem gaan meebeslissen. We hebben bijvoorbeeld al een tijd een hulpdienst. Zo kun je mensen helpen en krijg je inzicht in hun problemen. Maar het blijft vaak het achteraf oplossen van losse problemen. In de raad kun je voorstellen doen om dingen structureel vóór te zijn.” De campagne is wat De Vos betreft al anderhalf jaar geleden begonnen: “Sinds we besloten hebben om opnieuw de schouders eronder te zetten, is er ook een nieuwe groep enthousiaste mensen bijgekomen. We buurten veel, hebben actiegevoerd en zijn voor de mensen zichtbaar geweest op onderwerpen als een betere langdurigheidstoeslag voor minima, de verkoop van Nuon en natuurlijk 65 blijft 65.”

Dat de SP-Doetinchem in 2004 nog niet meedeed, vindt De Vos achteraf verstandig: “Je hebt een stevige basis nodig om politiek te voeren zoals de SP dat wil. Als je een fractie van vijf, zes mensen moet leveren, is dat een aanslag op je actieve ledenbestand. We doen nu in maart wel mee, en ook dan is het een sprong in het diepe. Maar met de lange voorbereiding en door een brede basis actieve leden hebben we wel de risico’s maximaal beperkt.” De Vos herkent dat het voor sommige actieve leden demotiverend was, dat de SP in 2004 niet meedeed: “Ik heb er toen ik voorzitter werd werk van gemaakt om mensen uit die negatieve sfeer te krijgen. Op het moment dat je wilt gaan meedoen en dan uiteindelijk het besluit valt om toch niet mee te doen, leeft bij sommigen toch het gevoel: we mógen niet meedoen van ‘landelijk’. Ik vond het mijn taak om onszelf de spiegel voor te houden, en dat ‘landelijk’ daar juist een positieve rol in speelt. Ik heb nu in de aanloop naar deze verkiezingen gemerkt dat de landelijke partij ons enorm ondersteunt. We krijgen hulp en advies van ervaren SP’ers in omliggende gemeenten, het scholingssteam denkt mee. De eisen die we onszelf stellen gaan verder dan bij andere partijen – terecht wat mij betreft.”

EERSTE SCHERMUTSELINGEN EEN HISTORISCHE 21 NOVEMBER

Tekst: Paul Ulenbelt Foto: Suzanne van de Kerk

Veel journalisten en commentatoren verwachtten tijdens de FNV-actie op 21 november een herhaling te zien van het Museumplein in 2004. Toen stroomden 350.000 mensen naar Amsterdam en bleven er nog eens 50.000 steken op de stations omdat de NS de stroom niet aankon. Naast FNV en CNV hielpen nog eens zo'n 500 organisaties om de grootste vakbondsdemonstratie uit de geschiedenis te organiseren. De commentatoren en het NOS-journaal spreken over een lage opkomst op 21 november. Zij begrijpen niet dat de strijd pas is begonnen.

Als hooggespannen verwachtingen niet uitkomen, leidt dat tot teleurstelling. Die hooggespannen verwachtingen waren onterecht. Die teleurstelling is het gevolg van onkunde, van het niet begrijpen hoe dingen tot stand komen. De meerderheid van de Nederlandse bevolking is tegen het verhogen van de AOW-leeftijd naar 67 jaar. Opiniepeilingen geven aan dat een miljoen mensen actie wil voeren tegen verhoging van de AOW-leeftijd. Die stonden niet in Assen, Deventer, Eindhoven en Rotterdam. Grote massa's komen in beweging als het gaat om erop of eronder. Alles wordt dan gemobiliseerd voor de definitieve slag; dat gebeurt nog niet bij de eerste schermutselingen. En die slag moet nog komen. In het voorjaar.

AKKOORDJE DONNER EN WERKGEVERS

De opkomst op 21 november was volgens mijn verwachting. Hoewel de coalitie al in maart heeft besloten de AOW leeftijd tot 67 te verhogen, kreeg de SER tot 1 oktober de tijd om een alternatief te bedenken. Agnes Jongerius spiegelde het land voor dat het niet moeilijk zou zijn om met de werkgevers een bezuiniging van 4 miljard op de overheidsfinanciën te bedenken als alternatief voor de verhoging van de AOW-leeftijd. Wat zij niet wist, is dat Donner en de werkgevers het achter haar rug om al op een akkoordje hadden gegooid. Donner schreef in juni dat niet alleen de AOW-leeftijd omhoog zou moeten gaan, maar ook de pensioenleeftijd. Het verschil tussen pensioenleeftijd en AOW-leeftijd behoeft uitleg. In vrijwel alle bedrijven bepaalt de cao op welke leeftijd je kunt stoppen met werken. En die uittrede-leeftijd, de pensioenleeftijd, betekent dat het loon van de baas wordt vervangen door een pensioenuitkering van het pensioenfonds. Gemiddeld ligt de pensioenleeftijd op 62 jaar. Voor velen heeft de AOW-leeftijd geen betekenis voor de leeftijd waarop je kunt stoppen met werken.

VERKEKEN

Jongerius heeft verklaard dat ze te laat in de gaten had dat het ook om de pensioenleeftijd zou gaan. Het verhogen van de pensioenleeftijd levert werkgevers veel geld op. Er hoeft voor 2 tot 3 jaar geen pensioen

te worden gespaard. Als je beseft dat werkgevers ongeveer driekwart van de premies betalen levert het verhogen van de pensioenleeftijd hen circa 4 tot 5 miljard op. Er zijn mensen die voor minder hun ziel aan de duivel verkopen!

Jongerius heeft zich verkeken op de werkgevers. Ze dacht dat de werkgevers, waarvan bekend is dat ze ook geen ouderen in dienst willen houden, daarom tegen de verhoging van de AOW-leeftijd zijn. Maar dat verzet gaat natuurlijk overboord als je, op afspraak van Donner, miljarden in je zak kan steken. De mensen hoeft je niet in dienst te houden. Er zijn genoeg mogelijkheden voor werkgevers om ouderen te lozen en niet aan te nemen.

WEERZIN TEGEN DE PVD A

Jongerius heeft zich ook verkeken op de PvdA. Ze verwachtte dat Bos de kant van de vakbeweging, de kant van de werkende mensen zou kiezen. Dat deed Bos dus niet. Bos heeft zijn rode jasje uitgetrokken, zei ze op de Coolsingel. En ze opende frontaal de aanval op de PvdA-leiding. Kok schudde de ideologische veren af en maakte daarmee de PvdA medeplichtig aan het uitvoeren van de neoliberale agenda in de paarse coalitie met de VVD. Bos heeft een zelfde fatale blunder begaan door zijn Rode Jasje uit te trekken. Hij heeft de banden met de vakbeweging en de werkende mensen doorgesneden. Een zich zelf nog steeds sociaal-democratische noemende partij kan zich niet zo blijven noemen als de werkenden zich massaal van die partij afkeren. En niet alleen de werkenden. Veel vakbondsbestuurders, die in hart en nieren tot de sociaal-democratische stroming horen hebben vol walging de PvdA van Bos de rug toegekeerd. Zoals Ben Roodhuizen, 35 jaar PvdA-lid, vakbondsverhandelaar. In een open brief schrijft hij: 'Uw gebrek aan durf om samen met de FNV op te trekken en het gebrek aan georganiseerde energie om daadwerkelijk op te komen voor de veranderingen in de samenleving is spreekwoordelijk. In plaats van de uitwassen in ons bestel die ten grondslag liggen aan deze crisis (...) aan te gaan pakken, verdedigt u een ingreep in de AOW als sociaal en nodig om de boel draaiende te houden. De werkgevers

hebben hun beloning voor hun a-sociale opstelling op een goudschaaltje aangereikt gekregen. U legt de rekening bij de gewone mensen. Het is mijn overtuiging dat deze mensen zich overigens massaal zullen afwenden van de PvdA. In mijn functie als vakbondsbestuurder ben ik elke dag in contact met onze leden in bedrijven en instellingen. De weerzin tegen de PvdA is – al geruime tijd – ernstig en niet meer tegen te spreken. Deze PvdA kan ik ook niet meer steunen, niet meer met mijn lidmaatschap maar ook niet meer met mijn stem.' Vele tientallen andere vakbondsbestuurders heb ik hetzelfde horen zeggen. Dat maakt 21 november historisch: een breuk tussen de FNV en de PvdA van Bos.

DE REKENING AAN DE CAO-TAFEL PRESENTEREN

Dat maakt ook dat de FNV-leiding de bakens moet gaan verzetten. Dat zal moeten om behoud van de pensioenleeftijd te winnen. Nu al zal de hele FNV de rekening die het kabinet bij de werkenden wil neerleggen, moeten doorschuiven naar de werkgevers. Zij moeten nu al weten dat zij dan de rekening krijgen. Nu moet dat aan de cao-tafel aan de orde worden gesteld. En desnoods met stakingen kracht worden bijgezet. Werkgevers zijn al tegen de uitzondering voor zware beroepen omdat het onmogelijk is uit te voeren. Als zij ook nog eens het gevoel krijgen dat zij de rekening krijgen, zullen zij hun steun aan de verhoging naar 67 intrekken. Met de manifestaties op 21 november is de strijd pas begonnen. En die strijd kan gewonnen worden als de FNV nu in de bedrijven de werkgevers de wacht aanzegt. De behandeling van de AOW verwacht ik in het voorjaar. Er kan nog makkelijk het klimaat ontstaan dat de verhoging van de AOW-leeftijd toch maar aan de kiezer moet worden voorgelegd. Dat voorstel van de SP haalde in de Kamer geen meerderheid. Opmerkelijk was wel dat PvdA'ers Heerst en Kalma voorstemden. Je kunt een slag verliezen, als je de oorlog maar wint.

HERINDELINGSVERKIEZINGEN

LESSEN VOOR

3 MAART 2010?

Tekst: Vincent Mulder Foto: Peter Holz / Hollandse Hoogte

Op 18 november zijn in zes gemeenten vervoegde verkiezingen voor de gemeenteraden gehouden. In vijf van deze gemeenten deed de SP mee. Hoe kunnen we de resultaten interpreteren?

In Venlo en Zuidplas, twee gemeenten waar we voor het eerst meededen maakt de SP haar entree in de gemeenteraad. In Venlo behaalden we twee zetels en in Zuidplas één zetel. In Horst aan de Maas en Venray behielden we het aantal zetels, respectievelijk 5 en 2. En in Oldambt haalden we drie zetels, waar we voorheen in Reiderland 3 en Scheemda 1 zetel hadden.

LAGERE OPKOMST

Herindelingsverkiezingen zijn in een aantal opzichten wezenlijk anders dan de normale vierjaarlijkse gemeenteraadsverkiezingen. De animo onder de bevolking voor een dergelijke herindelingsverkiezing is vaak laag en de opkomst bij de verkiezingen is zo'n 10 tot 15 procent lager, naar opnieuw blijkt. We kunnen dan ook geen grote conclusies trekken bij deze verkiezingen, waaraan minder dan 2 procent van de Nederlandse bevolking mee kon doen, waarvan ook nog eens meer dan de helft thuisbleef.

ZETEL ALS PODIUM

Toch is er wel wat te zeggen over de uitslag. Daar waar een SP-afdeling voor het eerst deelneemt hebben we gerede kans om zetels te halen. Zo heeft de jonge afdeling Zuidplas sinds haar oprichting een jaar geleden flink van zich laten horen. Ook hebben ze flink campagne gevoerd in dit 'Wassenaar van het Groene Hart'. Dit werd beloofd met een zetel, nét niet voldoende stemmen voor een tweede. Met die stem in de raad kan de afdeling nu laten zien dat ze dit podium kunnen gebruiken voor hun buitenparlementaire acties. Dat is de basis voor een gestage opbouw.

LOON NAAR WERKEN

De SP blijft in Horst met 5 zetels stabiel, maar heeft vergeleken met de resultaten van 2006 procentueel aardig gewonnen. Het lokale SP-bestuur heeft voor een aantal buurten en dorpen een sluitend antwoord kunnen vinden op de vraag waarom in de ene buurt relatief veel en in de andere buurt relatief weinig SP-stemmers waren. Overal waar de afdeling zich de afgelopen vier jaar goed heeft laten zien, is de uitslag beter. Waar een afdeling het meest aan de weg heeft getimmerd, krijgt ze ook loon naar

werken; in het kerkdorp Grubbenvorst kreeg de SP meer dan 35 procent van de stemmen, het resultaat van aanhoudende acties tegen de megastallen.

VERTROUWEN

De SP in Horst, die haar 20-jarig bestaan viert, is lokaal een politieke factor van betekenis. Het is dan ook een goed resultaat dat ze zich met het vertrouwen van een op de vijf inwoners gesteund weet. Daarmee kan de ontwikkeling van de afdeling verder. Vertrouwen komt immers te voet...

PERSOONLIJK

Tenslotte nog iets over de campagne. Er is veel verkiezingsmateriaal gemaakt en verspreid. Maar wat blijkt is dat een unieke kans om de mensen vlak voor de verkiezingen over te halen SP te stemmen vaak wordt nagelaten: het aanbellen deur aan deur en het persoonlijk afgeven van de krant. Het verschil tussen een folder op je deurmat vinden en voor iemand opendoen die je vriendelijk een SP-krant aanbiedt en om je stem vraagt is groot. Ook SP-stemmers hebben vaak een laatste steuntje in de rug nodig om te gaan stemmen. Daar kunnen wij het verschil maken.

HET RIJKE

DEEL 51

Bert Altena over

Alexander Cohen (1864 - 1961)

ROOIE LEVEN

HUMOR EN MAJESTEIT

In Spanning 11 van december 2005 schrijft Ronald van Raak, dat humor in de vroege socialistische beweging maar zelden werd ingezet als politiek strijdmiddel. Het leek alsof humor taboe was. In maart 2008 liet Sjaak van der Velden al weten dat Janus van Emmenes wel degelijk gebruik maakte van humor. Het maakte de man populair. Nu is het waar dat de “oude beweging”, zoals de vroege socialisten later door de parlementaristische sociaaldemocraten genoemd werden, een uitermate serieuze grondtoon had. Voor deze socialisten vereiste het socialisme een totale levenshervorming met het oog op de toekomstmaatschappij na de revolutie. Vanweg die scherpslijperij durfde de latere communistenleider Louis de Visser zich niet bij deze socialisten aan te sluiten. Hij dronk namelijk wel eens een borrel.

Nu waren de tijden ook serieus: in de jaren 1880 verkeerde Nederland in een crisis, die plaatselijk tot grote werkloosheid leidde. Socialistenvergaderingen werden nauwlettend in de gaten gehouden door de politie en in sommige gemeenten werd de spreker van de avond om het minste gearresteerd. Op allerlei andere terreinen heerste dan ook crisis. In de Hervormde Kerk ontstonden grote spanningen, die zouden leiden tot de verwijdering van de gereformeerden. Onder hun visionaire leider Abraham Kuiper maakten deze gereformeerden zich op om een eigen zuil te stichten. Op politiek terrein bleef het kiesrecht het voorrecht van een kleine, rijke minderheid. Pogingen om het kiesrecht uit te breiden, werden geblokkeerd. Zolang arbeiders niet mochten stemmen, hoefden parlement en regering geen sociale wetgeving te maken. Zodoende kon de overheid zich bij grote werkloosheid heel passief opstellen. Op staatsrechtelijk terrein stond het koningshuis op wankelen toen na 1883 als enige opvolgster voor de oude, grommende koning Willem III het piepjonge

prinsesje Wilhelmina overbleef. Vooral de liberale elites vreesden dat de natie uiteen zou vallen en daarom gingen ze op zoek naar evenementen en symbolen die de eenheid moesten versterken. Het koningschap bood zich haast vanzelf daartoe aan. Halverwege de jaren 1880 ontstonden de eerste plannen om de verjaardag van de koning met een volksfeest te vieren, of beter nog de verjaardag van het prinsesje, want 31 augustus is natuurlijk veel geschikter dan 19 februari. De relatie van de socialisten tot de koning verslechterde, nadat de Sociaal-Democratische Bond in 1884 koninklijke goedkeuring onthouden was. Ook voor de socialisten werd de koning het symbool voor het behoud van de bestaande orde, dus richtten ze hun pijlen meer en meer op koning en koningschap. In 1885 werden bijvoorbeeld in een aantal steden proclamaties aangeplakt, die gedrukt leken op de Landsdrukkerij. In die proclamatie kondigde Willem III “met het oog op de diepe ellende waarin het volk is gedompeld” aan afstand te doen van tractement en troon, de oorlog met

Atjeh te beëindigen en met “een diep gevoel van schaamte” het Nederlandse volk te bedanken voor het onderhoud dat hem en zijn huis zo lang was gegeven. Een van de vermoedelijke aanplakkers, Bart van Ommeren, werd tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld. Een jaar later kreeg Domela Nieuwenhuis eveneens om majesteitsschennis een gevangenisstraf van een jaar aan zijn broek. Domela zou uiteindelijk een dikke 7 maanden zitten. Dit feit zette het koningschap in het centrum van de contra-mobilisatie tegen de socialisten. Zowel in Amsterdam als in Rotterdam werd het vergaderlokaal van de socialisten kort en klein geslagen.

Dergelijke gebeurtenissen verhitten de socialistische gemoederen enorm en het was niet voor niets dat de brochure “Uit het leven van Koning Gorilla”, die een kennelijk getrouw

Vergaderlokaal in Rotterdam na een socialistische bijeenkomst

beeld gaf van de toestanden aan het hof, zeer populair werd. Op 16 september 1887 was het prinsjesdag en bij die gelegenheid riep de 22-jarige socialistische zetter Alexander Cohen (1864-1961), de arm omhoog, toen de koets met de koning aan het open raam vlak langs hem kwam: "Leve Domela Nieuwenhuis! Leve 't Socialisme! Weg met Gorilla!". Daarop werd hij door inspecteur J. Aaltsz weggeduwd en later, hoewel hij zich uit de voeten had gemaakt, voor de rechter geleid. Het proces verliep wat vreemd. Cohen

had drie vrouwen als getuigen à décharge meegenomen, waarop de zaak onmiddellijk op verzoek van het Openbaar Ministerie verdaagd werd. Het was niet gebruikelijk vrouwelijke getuigen te hebben. Toen het proces uiteindelijk begon, bleek al gauw dat niet duidelijk was wat Cohen nu precies geroepen had. Was het 'de gekroonde' Gorilla, zoals de inspecteur meende, of 'koning Gorilla' naar iemand die er vlakbij stond, zei of was het simpel 'Gorilla', zoals andere getuigen verklaarden? Rechter Jhr S. Laman Trip nam voor het gemak de

grootste gemene deler: duidelijk was dat Cohen in ieder geval 'Gorilla' had geroepen en omdat hij dit had gedaan met de arm omhoog en juist toen de koning vlakbij was, was het duidelijk dat hij de koning had willen beledigen.

Cohen hield zijn eigen verdedigingsrede, die vervolgens in het socialistisch blad Recht voor Allen werd afgedrukt en een klassieker in het Nederlands socialisme werd. Meer nog dan Van Ommeren en de zijnen werkte Cohen met humor als wapen.

REDE COHEN

"Het bevreemdt me uitermate, bij de alom bekende en beroemde stiptheid der Haagsche politie, waarvan die inspecteur deel uitmaakt, dat van die zijde m'n uitroep verminkt is weergegeven, hetgeen ik allerminst verwachtte van die politie, als zijnde bezijden de waarheid. Waarom toch zijn de woorden "Leve 't Socialisme!" weggelaten en waarom het door mij zonder eenig praedicaat gebezigde "Gorilla", gezet het bijvoegelijk naamwoord "gekroonde"? Mijne heeren, ik doe 'n beroep op uw gehoor, om u te overtuigen hoe onwaarschijnlijk alleen reeds ter wille der euphonie, die bijvoeging van 't woordje "gekroonde" voor Gorilla is. [...] Maar edelachtbare heeren, zelfs indien ik (wat ik evenwel pertinent ontken en steeds zal blijven ontkennen en wat ook ten overvloede reeds bleek uit de verklaringen der getuigen à décharge), indien ik werkelijk zoude geroepen hebben "gekroonde" Gorilla, dan nog zoude ik niet strafbaar zijn. Immers, hoe is het mogelijk te veronderstellen dat met Gorilla, Z.M. De koning der Nederlanden bedoeld is? Zoude niet het Openbaar Ministerie hier voor uw achtbaar college als beschuldigde gedaagd moeten zijn omdat 't beweert dat Z.M. Willem III beledigd wordt door het woord "Gorilla"? Is niet de veronderstelling alleen daarvan, reeds majesteitschennis? Maar het Open-

baar Ministerie tracht zelfs geen schijn van poging aan te wenden om het bewijs te leveren dat deze aanklacht zou wettigen! Het is ongerijmd mij van majesteitschennis te beschuldigen, daar waar niet de minste beleedigende bedoeling in m'n uitroep lag opgesloten. Misschien vraagt ge naar 't verband tusschen de woorden van dien uitroep onderling. [...] Gij weet, hoe onlangs den heer Domela Nieuwenhuis verkorting van den duur der hem aangedane kwelling werd verleend, door de bijzondere goedheid van den koning en ofschoon deze laatste gedurende z'n roemrijke, voor ons land zoo vruchtbare regeering, reeds ontzaggelijk veel groote daden tot stand heeft gebracht, te veel om hier op te sommen, toch overtreft deze daad in mijne oogen alle overigen [...]. Deze grootsche daad viel me plotseling in, toen ik den koning aanschouwde en met bliksemsnelheid kwam 't idée in me op, dat den vorst zeker geen naam aangenamer in de ooren zou klinken, dan juist die van den man, die evenals Zijn Majesteit zelf, steeds alles opofferde voor de belangen van 't volk en dan ook waarschijnlijk om die reden, op Zijner Majesteits last uit de gevangenis werd ontslagen, ter gelegenheid van de verjaardag van het lief tallig dochtertje van hare Majesteit, onze beminde koningin. Vandaar m'n uitroep: "Leve

Domela Nieuwenhuis". Wat de tweede uitroep: "leve 't socialisme" betreft, misschien klinkt het u vreemd dat ik dezen bezigde in tegenwoordigheid des konings en toch, niets natuurlijker dan dit. Immers, de koning heeft m.i. bewezen 'n open oog en hart te hebben voor de belangen en behoeften van al de landskinderen niet alleen voor de zonen maar zelfs en vooral voor de dochteren, en in dat opzicht zeer zeker den eernaam van vader verdient, hem door zoo velen in den lande, met recht gegeven. 't Socialisme nu, wil ook niets anders dan de behartiging van de belangen en behoeften van allen, zonder onderscheid. [...]

Nog is het me 'n raadsel, hoe het mogelijk was eenig verband te vinden tusschen Gorilla en Z.M. Willem III, gelijk 't openbaar ministerie zeer oneerbiedig schijnt te doen en wat in mijn brein in de verste verte niet zou kunnen opkomen. Ik zou wel eens willen weten welke overeenkomst er toch bestaat tusschen 't geëerbiedigde hoofd van onzen gezegenden staat en 'n Gorilla. Eilieve, edelachtbare heeren, m'n zoölogische kennis strekt zich waarschijnlijk niet zoover uit als die van het openbaar ministerie, maar toch meen ik me te herinneren dat het apenras zich hoofdzakelijk van het genus homo onderscheidt, doordien de vertegenwoordigers van

dat eerste ras op vier handen lopen. Dit nu zag ik nooit van Willem III..... en 't openbaar ministerie?

Behoort niet de Gorilla thuis in Afrika, het zwarte werelddeel, en ligt niet ons gezegend vaderland, het dierbare plekje grond, waar, volgens het populaire liedje, ieder "vrij en blij" leeft, in Europa? Ik smeeek het O. M. m'n geringe zoölogische en geographische kennis te hulp te komen; ik dorst naar kennis. Zag het ooit 'n Gorilla in een staatsiekoets zitten, met 'n koetsier op de bok die op 'n met goud omzet rood, ja rood kleedje zat? Heeft het

ooit gehoord dat men 'n aap in 'n paleis huisvestte, en dat men 'n paardenstal voor hem bouwde, die honderdduizende guldens kostte, terwijl 't volk omkwam in de bitterste ellende? Deed ooit 'n aap z'n feestelijke intocht in 'n stad waar men dan groote sommen gelds verkwistte voor versieringen – en nog grooter sommen uitgaf aan jenever, om 't verknochte volk kunstmatig te begeesteren en tot alcoholische liefdesbetuigingen te dwingen? Zag het ooit -- doch waartoe meer; 't zal overbodig zijn nog meer bewijzen bij te brengen, om u te

overtuigen (indien ge er ooit aan getwijfeld mocht hebben, wat ik niet denk, dat) 'n Gorilla geen koning en allerminst onze nobele, uitstekende koning kan zijn. Door te beweren dat hij beleedigd zou kunnen zijn door den uitroep: 'Weg met Gorilla!' beleedigt het Openbaar Ministerie zelf onze vorst en van dat oogenblik af heb ik en heeft ieder het recht datzelfde Openbaar Ministerie aan te klagen wegens majesteitsschennis. [...] Het juridisch bewijs mankeert totaal en ook het overtuigend bewijs ontbreekt geheel en al."

DE MORAAAL

Cohen werd niettemin tot een half jaar cel veroordeeld en dat oordeel werd uiteindelijk bekrachtigd door de Hoge Raad. Hij vluchtte naar Parijs en ontliep aanvankelijk zijn straf, maar in 1896 knapte hij deze toch op in de gevangenis aan de Amsterdamse Vaartstraat. Vanaf 1900 zat hij weer in Parijs, alwaar hij als journalist in zijn levensonderhoud voorzag, van anarchist monarchist werd en als jood zelfs een aanhanger van de fascistische en anti-semitische Action Française werd. Tot op zeer hoge leeftijd behield Cohen een enorm levendige geest.

De hele affaire toont hoeveel in het koningschap een recente en gewrongen constructie is om de eenheid van de natie in het bestaande bestel te bevorderen. Niet voor niets wijzen republikeinen erop dat het erfelijk koningschap strijdt met de beginselen der democratie. Het koningshuis wordt ingezet wanneer ondermijning en scheuring dreigen. Het koningschap is echter een zwakke garantie voor de eenheid der natie. Een vorstenhuis is een glazen huis. Zwakbegaafde vorsten, lomperiken, vorsten die ethische normen aan hun laars lappen of huwen met lieden uit politiek dubieuze milieus, ondermijnen de bruikbaarheid van het koningschap voor het nationale project. Processen wegens majesteitsschennis zijn steeds uitingen van crisis en kunnen gevaarlijk worden voor het vorstenhuis. Dergelijke processen leveren voor het koningschap en het bestaande bestel zelden winst op vanwege hun onbenulligheid. Cohen werd veroordeeld omdat hij de koning 'Gorilla' genoemd zou hebben. Zo'n proces zet natuurlijk de deur open voor satire en volksvermaak. De Duitse toneelschrijver en dichter Frank Wedekind overkwam aan het begin van de twintigste eeuw hetzelfde. Zijn lied "der Zoologe von Berlin", waarin hij bezong hoe een zoöloog wegens majesteitsbelediging veroordeeld werd omdat deze de keizer een stier zou hebben genoemd, kon hij daarna met des te meer succes tijdens zijn optredens zingen. Hij eindigde met een andere moraal:

*Deshalb vor Zoologie-Studieren
Hüte sich ein jeder, wenn er jung;
Denn es schlummert in den meisten Tieren
Eine Majestätsbeleidigung.*

(Wees dus voor zoölogie op je hoede
Als studie in je jonge tijd
In menig dier schuilen onvermoede
Beledigingen der Majesteit.
-red.)

Gebruikte bronnen:

Nationaal Archief, Den Haag, 3.03,15,101 arrondissementsrechtbank Den Haag, inv. nr 263, vonnis 936
Recht voor Allen 14/11/1887 Cohen, Alexander, In Opstand (Amsterdam 1976, derde druk) Spoor, Ronald (red.), Alexander Cohen Brieven 1888-1961 (Amsterdam 1997)

DE LANGE TERMIJN

Hans van Heijningen
Algemeen secretaris SP

3 maart gemeenteraadsverkiezingen. In een welvarend en ontwikkeld land als Nederland zijn er helaas maar weinig mensen die de lokale politiek op de voet volgen. Dat maakt dat gemeenteraadsverkiezingen op de meeste plaatsen in ons land vooral een peiling van de nationale politieke voorkeuren zijn. Terwijl gemeenteraadsverkiezingen natuurlijk in de eerste plaats een graadmeter zouden moeten zijn van de waardering van de mensen van het plaatselijk bestuur.

Natuurlijk zijn er plaatsen waar de lokale ontwikkelingen wel een rol van belang spelen bij de gemeenteraadsverkiezingen. In mijn stad Amsterdam kun je bijvoorbeeld maar moeilijk om de bodemloze metropuiten heen, waar alle gevestigde partijen verantwoordelijk voor zijn. En in Nijmegen heeft de PvdA om tamelijk onbegrijpelijke redenen de stekker uit het linkse college getrokken. In dit soort situaties laat op zijn minst een deel van de kiezers op 3 maart zijn stem bepalen door lokale kwesties.

Waarom campagnevoeren als je weet dat de uitslagen van de gemeente-

raadsverkiezingen maar voor een klein deel bepaald worden door de prestaties van partijen en politici in jouw stad of in jouw dorp? Een eerste reden om daar serieus werk van te maken, is dat gemeenteraadsverkiezingen een positief effect hebben op de betrokkenheid van burgers bij lokale kwesties. Een klein deel van de mensen dat gaat stemmen, zal proberen zich een beeld te vormen van de successen en problemen op plaatselijk vlak en zal zich verdiepen in de plannen die de komende jaren op stapel staan. Met die mensen moeten wij de komende weken en maanden in gesprek gaan en hen zien te winnen voor onze voorstellen om de gemeente wat socialer en plezieriger te maken. Een tweede reden om serieus werk te maken van de campagne is het gegeven dat verkiezings-tijd bij uitstek een gunstige periode is om nieuwe leden te maken. Het is bovendien het moment om leden uit te nodigen een steentje bij te dragen aan de campagne en al het werk dat er na de verkiezingen op ons af komt. Want wij blijven erop gericht om mensen ervan te overtuigen dat we zaken kunnen veranderen wanneer we daar met zijn allen de schouders onder zetten. Een derde reden om van de verkiezingscampagne serieus werk te maken is dat we er als partij voor gaan om ook in de gemeenteraad de stem van de SP en van de mensen die wij vertegenwoordigen luid en duidelijk te laten horen. Daarbij zijn we er op steeds meer plaatsen klaar voor om te laten zien dat wij mee kunnen besturen in het belang van de bevolking.

Afdelingen die nog niet zo lang bestaan of de afgelopen jaren weinig hebben laten zien, zijn normaal gesproken niet in staat om bij gemeenteraadsverkiezingen het verschil te maken. Eerst zien, dan geloven is de houding van de meeste

mensen en dat is niet vreemd in een situatie waarin alle partijen het blijde nieuws verkondigen dat de toekomst van jouw gemeente bij hen in goede handen is. Het opbouwen van een band met de bevolking is geen kwestie van grote stappen snel thuis, maar vergt meestal een jarenlange inzet. Elke spraakmakende en succesvolle actie kan en moet ertoe leiden dat we nieuwe leden krijgen, dat er meer mensen actief worden en dat de sympathie voor de SP onder de bevolking toeneemt. Maar de harten en de hoofden van de mensen win je pas als je langere tijd keer op keer bewijst dat de belangen van gewone mensen bij onze partij in goede handen zijn, en dat we daar samen voor opkomen. In Horst aan de Maas is de SP al twintig jaar bezig met het aanpakken van verkeersonveilige situaties, het opzetten van speelgelegenheid voor kinderen, het behoud van een natuur- en recreatiegebied, het stelling nemen tegen de bouw van megastallen en het bieden van steun aan mensen die vermalen dreigen te worden door de bureaucratie. Op die manier is de SP-afdeling in Horst – met actieve leden met heel verschillende achtergronden – onder de mensen geworteld geraakt en is ze dé partij van één op de vijf inwoners geworden. Daar is het niet van 'Ik Horst', 'Jij SP', maar van 'Jij SP', 'Ik SP', 'Wij SP'. Wanneer wij als actieve partijgenoten inzetten op de verkiezingen van maart zonder dat langere-termijnperspectief uit het oog te verliezen, dan zijn we op den duur in staat om in Nederland het verschil te maken. Doe jij mee?